

راهنمای اجرای طرح حفظ جزء ۳۰ قرآن کریم ویژه مجریان طرح

گردآوری: طاهره شمسیان خیرآباد
آموزش و پرورش استان خراسان رضوی

خدا را شاکریم که توجه به موضوع «حفظ قرآن» به ویژه پس از فرمایشات مقام معظم رهبری در جمع قرآنیان کشور و ترسیم افق «برخورداری از ده میلیون حافظ»، با توجه مضاعفی از سوی متولیان فرهنگی و قرآنی کشور و حتی عموم علاقمندان به قرآن روبرو شده و امید می رود با یک برنامه ریزی جامع و نظارت و پایش همه جانبه و پیش بینی تمامی مقدمات و تمهیدات لازم، این افق به زودی در جامعه اسلامی ایران تحقق یابد و انوار درخشان قرآن کریم، هرچه بیشتر فضای جامعه را عطر آگین نماید. مجموعه حاضر نیز در راستای توسعه و ترویج حفظ جزء 30 قرآن کریم به عنوان ابزاری جهت تسهیل و تسریع در حفظ جزء سی قرآن کریم در دسترس عموم علاقمندان به حفظ قرآن مخصوصا مجریان طرح حفظ جزء سی قرار میگیرد. در این مجموعه، آثار و برکات حفظ، شیوه های دعوت به حفظ، نکات مهم برای حافظان، الگوی تدریس، معماهای قرآنی، اشعار قرآنی، داستان های قرآنی و... درج شده است.

بی شک مطالب مطرح شده در این مجموعه مانند هر دستاورد انسانی دیگر _ خالی از ایراد و اشکال نیست، اما به جهت اختصار و در عین حال در برداشتن نکات مورد نیاز برای راهنمایی عموم علاقمندان به حفظ، مفید و قابل استفاده است و به فضل خدا، خواهد توانست تا حد قابل قبولی در تسهیل و فراگیر کردن حفظ جزء سی قرآن کریم موثر باشد. امید است بتوانیم با مساعدت اساتید، معلمان، مربیان و اولیای عزیز، شاهد فراگیری نهضت حفظ جزء سی قرآن کریم در سطح جامعه خصوصا بین دانش آموزان و فرهنگیان عزیز میهن مان باشیم.

اهداف حفظ قرآن:

ترویج حفظ قرآن ضامن رشد جامعه و زمینه ساز عمل به قرآن
 تربیت حافظ مقدمه انس با قرآن و تحقق حیات طیبه
 ترویج حفظ قرآن در کودکی زمینه ساز تعمیم حفظ و تدبر در قرآن
 حفظ قرآن عامل تقویت تدبر در قرآن

آثار و برکات حفظ قرآن با توجه به روایات

✓ نجات از تنهایی	✓ دریافته شدن شفاعت
✓ آرامش روحی	✓ در شمار بزرگان امت جای گرفتن
✓ دریافته شدن شفاعت	✓ آبدادی قلب
✓ تقویت حافظه	✓ ایمنی از عذاب الهی
✓ کسب بالاترین درجات بهشت	✓ مشمول آمرزش الهی قرار گرفتن
✓ همنشینی با فرشتگان	

ویژگی های دعوت گران قرآنی: اخلاص نیت در دعوت؛ صداقت در گفتار و کردار؛ پرهیز از گفتار بدون عمل؛ عفو بخشش و گذشت؛ رعایت حال مخاطب؛ ظرافت و لطافت در گفتار؛ پرهیز از قضاوت عجولانه؛ حسن خلق.

فهرست مطالب

1	اهداف حفظ قرآن
1	آثار و برکات حفظ
1	ویژگی های دعوت گران قرآنی
2	طرح یک سوال
2	انس بیشتر دانش آموزان با قرآن
3	نکاتی پیرامون جذب و ثبت نام
4	اصول اولیه برای یک آموزگار حفظ
4	تکنیک ها و بازیها
7	چند روش پیشنهادی حفظ
10	پیشنهادات
11	40 نکته مفید برای حافظان
14	نکات شروع کلاس حفظ
14	حفظ جزء 30 در حداقل زمان ممکن
15	سخنی با والدین
16	معماهای قرآنی سوره های جزء 30
17	اشعار سوره ها
29	داستان کودکانه چند سوره
30	چند نمونه داستان اخلاقی برای کلاس
32	داستان کربلایی کاظم
33	تقویت حافظه
33	الگوی تدریس
35	برنامه زمانبندی حفظ
37	نمودار ثبت امتیاز
37	جدول پیشنهادی حفظ در منزل
38	نمونه فرم داوری

طرح یک سوال

آیا کسی که دارای هوش و استعداد معمولی است می تواند حافظ قرآن شود؟

آیا افرادی که دارای هوش و استعداد معمولی و متوسط می باشند قادرند از عهده حفظ قرآن برآیند یا این که این کار حافظه و استعداد فوق العاده ای را می طلبد و هر کسی را به آن مقصود راه نیست؟

پاسخ استاد شه‌ریار:

تمامی افرادی که در شرایط معمولی از نظر حافظه و استعداد قرار دارند خواهند توانست به این مهم دست یابند و حافظ قرآن شوند، زیرا: ما چه در داخل کشور اسلامی عزیزمان و چه در نقاط دیگر جهان اسلام شاهد حافظین بیشماری هستیم، که اکثریت قریب به اتفاق آنان دارای هوش و حافظه متوسط میباشند و از این نظر افرادی فوق العاده نیستند و من خود با بسیاری از آنها آشنایی دارم، لذا میگوئیم امکان حفظ نمودن قرآن برای هر فرد معمولی وجود دارد.

همچنین از امام صادق علیه الصلاه والسلام روایتی بدین مضمون وارد گردیده (ان الذی یعالج القرآن و یحفظه بمشقة منه و قلة حفظه له اجران): کسی که برای حفظ کردن قرآن به زحمت می افتد و حافظ هاش ضعیف است و با مشقت قرآن را حفظ مینماید اجرش مضاعف است.

این مطلب نشانه‌دهنده این معناست که علیرغم تفاوت انسانها از نظر میزان قدرت نیروی حافظه، همه افراد قادر به حفظ قرآن میباشند و آن کسی که حافظه نسبتاً ضعیف تری دارد نیز می تواند با تحمل زحمت و مشقت بیشتری نسبت به دیگران به حفظ قرآن نائل گردد و در نتیجه پاداشی هم که به او داده میشود، مضاعف است.

دانش آموزان را سمت و سوی بیشتر با قرآن جذب نماییم:

یکی از جاذبه‌های قرآنی که برای انس دانش آموزان با قرآن می توان ایجاد کرد، صدای خوش است و معلمان در کلاس‌های قرآن نه تنها خود بلکه دانش آموزان را نیز مجاب کنند که قرآن را با صدای خوش و زیبا تلاوت کنند تا از این طریق انس بیشتری با قرآن در میان دانش آموزان ایجاد شود.

خارج کردن کلاس‌های قرآن از حالت نظری به حالت عملی روشی دیگر برای موفقیت در تدریس قرآن و جذب دانش آموزان است: با خارج کردن کلاس‌های قرآن از حالت نظری به عملی و برگزاری محافل انس با قرآن در سطح مدارس می توانیم دانش آموزان را به سمت قرآن جذب کنیم.

دعوت از اولیا دانش آموزان و برگزاری کلاس‌های قرآن با شیوه‌های جدید آموزشی برای خانواده‌ها را می توان زمینه‌ای برای جذب دانش آموزان به روخوانی و روان‌خوانی قرآن برشمرد.

تشویق و معرفی دانش آموزان در برنامه صبحگاهی و یا نماز جماعت توسط مدیر دبستان با دیدن پیشرفت‌های آنان از نزدیک در زمینه قرآنی، و ارائه فعالیت‌های انجام شده توسط دانش آموزان.

استفاده از آموزه‌های قرآنی به عنوان مهارت‌های زندگی و درس‌هایی از قرآن به صورت آیه - معنی و تصویر کودکانه - و تکرار و تمرین آنها و توضیح عبارات از روی تصویر آن، توسط دانش آموزان و نگهداری آنها در دفتر قرآنی شان.

اولویت ثبت نام در مدرسه‌ها، مراکز آموزشی، فرهنگی و ورزشی، و ارائه تخفیف شهریه ثبت نامی و ایجاد سایر تسهیلات برای حافظان، قاریان و علاقمندان به قرآن، باعث انگیزه و گرایش کودکان و نوجوانان به قرآن کریم می شود.

کودکان باید احترام به قرآن و کوشش در راه آشنایی با آن را از ما بیاموزند و با مشاهده ی اخلاق و رفتار ما درک کنند که می خواهیم آن گونه باشیم که خدا دوست دارد. آن ها باید علاقه به قرآن، محبت، خدا، مهربانی به مردم و اخلاق و رفتار اسلامی را عملاً از بزرگترها بیاموزند.

دانش آموزان را به فعالیت های جذاب خارج از کلاس تشویق کنیم مانند: خواندن آیات درس در خانه در حضور والدین هر روز به مدت چند دقیقه، گوش کردن نوار آموزشی در خانه، انجام فعالیت های هنری و ذوقی درباره ی پیام های قرآنی، شرکت در مسابقات و حضور در مجالس قرآنی.

نکاتی پیرامون جذب و ثبت نام قرآن آموزان

- از مدیر آموزشگاه بخواهید برای اولین بار به عنوان مسول اصلی شخصا طرح را در مراسم صبحگاه به دانش آموزان معرفی کند؛
- از فرصت جلسه انجمن اولیا و مربیان جهت معرفی طرح به والدین استفاده کرده و از آنان نظرخواهی کنید؛
- در جلسه شورای مدرسه با حضور همه همکاران در خصوص شروع طرح و برنامه زمانبندی و هماهنگی بودن برنامه حفظ در همه پایه ها بحث و تبادل نظر کرده و پیشنهادات خود را ارائه دهید
- والدین قرآنی را شناسایی و با حضور آنان جلسه ای ترتیب داده و هدف و نحوه اجرای طرح را تشریح کنید و از تجربیات آنها بهره گیرید
- بهتر است فرم ثبت نام را در جلسه اولیا توزیع کرده تا به صورت جدی تر مشارکت نمایند
- برای والدین در منزل نیز برنامه مرور و تکرار و تثبیت محفوظات را آماده کرده و در اختیار آنان قرار دهید
- با هماهنگی بعمل آمده با همه همکاران در هر هفته یک یا دو جلسه عمومی تکرار محفوظات در نمازخانه و یا سالن آموزشگاه ترتیب دهید
- به یاد داشته باشید همه دانش آموزان توانایی حفظ قرآن را دارند البته با سرعت و کیفیت متفاوت پس دانش آموزی را از طرح حذف نکنید مگر اینکه در اوایل علاقه خاصی نشان ندهد که با کمک مربی پرورشی و مدیر و ولی دانش آموز ابتدا در او ایجاد انگیزه کرده سپس حفظ را با او شروع کنید
- در فرم ثبت نام به سطح بندی دانش آموزان توجه ویژه داشته باشید و در سطوح روخوانی روانخوانی و آشنایی با ترتیل دانش آموزان را شناسایی کنید و از دانش آموزان قوی و متخصص قرآنی جهت آموزش دانش آموزان ضعیف تر استفاده کنید
- برای اولیای علاقمند که می خواهند در منزل هم برنامه حفظ فرزند خود را پیگیری کنند بنا بر فرصتی که دارید و با هماهنگی مدیر کلاسهای آموزشی روش حفظ را ترتیب دهید اگر خودتان توانایی برگزاری این کلاس یا وقت آن را ندارید از مربیان متخصص استفاده کنید.

نکته مهم:

از آنجا که رفتار مربی نشانگر شخصیت اوست طوری رفتار کنید که شاگردان احساس مسولیت کنند، آنقدر سخت گیری نکنید که مجبور شوید آن را کاهش دهید؛ تجربیات تدریس خود را در اختیار سایر مربیان قرار دهید، بین دانش آموزان رقابت سالم و مثبت ایجاد نمایید.

اصول اولیه ای که برای یک آموزگار یا معلم در نقش مجری طرح حفظ بسیار رهگشاست

- 1- دارا بودن اخلاق قرآنی 2- بالا بودن میزان علاقه و انگیزه آموزگار 3- شناخت ویژگیهای روحی و روانی دانش آموزان
- 4- جذاب نمودن فضای آموزش 5- داشتن یک برنامه مدون و از پیش مشخص شده در هر جلسه آموزش 6- آشنا بودن اجمالی آموزگاران با مفاهیم معانی و حتی قصص قرآنی

در شروع جلسات آموزش حفظ:

- ✓ داستان‌هایی درباره ی اهمیت و فواید انس دائمی با قرآن کریم برای دانش آموزان بیان کنید.
- ✓ آداب ظاهری و باطنی تلاوت قرآن را به تدریج به دانش آموزان آموزش دهید.
- ✓ فضائل تلاوت برخی از سوره‌ها و آیات را به زبان ساده برای آنان شرح دهید.
- ✓ با تلاوت روزانه ی قرآن کریم در نزد دانش آموزان، برای آنان نقش الگویی داشته باشید.
- ✓ از قالبهای هنری و نمایشی برای حفظ قرآن استفاده نمایید
- ✓ برخی از آثار و اسرار تلاوت قرآن را به زبان کوتاه برای دانش آموزان بیان کنید.
- ✓ میثاق نامه ای حفظ قرآن تهیه کرده ، همه باهم امضا کنید. و پس از آن در هر جلسه از دانش آموزان بپرسید که چه کسانی طبق این میثاق نامه به وعده خود عمل کرده و برنامه روزانه حفظ را اجرا کرده اند ؟ اگر تعدادی نخوانده اند علت را جویا شوید و در رفع آن بکوشید. مسلماً اگر دانش آموزان اصرار شما را ببینند خود را با نظر شما تطبیق خواهند داد.
- ✓ برنامه روزانه ای که در ابتدای شروع طرح آماده کرده اید را مرور کنید و طبق برنامه پیش بروید البته نه در قالبی خشک و خسته کننده

تکنیک ها و بازی ها و روش های مرور در کلاس

- ✓ شروع را می توانیم با شعر خوبی که دارای ریتم باشد و بچه ها بتوانند جواب بدهند اجرا کنیم فضایی کلاس شادابی و نشاط خود را پیدا کند. مثلاً شعر سلام یا حتی شعر سوره ای که حفظ کرده اید را پیدا کنید و در ابتدای کلاس با ریتم شاد برای بچه ها اجرا کنید
- ✓ از کارتهای تشویقی متنوع در کلاس استفاده کنید
- ✓ آیات سوره مورد نظر را همراه با ترجمه کودکانه نوشته و در کلاس تا یک هفته و یا تا شروع سوره بعدی نصب کنید
- ✓ دانش آموزان کلاس خود را در گروههای چند نفره گروه بندی کرده و برای هر گروه یک نام قرآنی انتخاب نموده و بین آنان رقابت سالم ایجاد نمایید
- ✓ دانش آموزان را تشویق کنید تا با زمان سنج، سرعت تلاوت خود را در کلاس و منزل افزایش دهند.
- ✓ از دانش آموزان بخواهید تا یک دفتر قرآنی تهیه کنند نکات مهم، آیات موضوعی سوره ها و مطالب قرآنی جذاب دیگری که مطرح می کنید را در دفتر یادداشت نمایند
- ✓ خواندن سوره ها و آیه های قرآنی به صورت دسته جمعی در ابتدای هر زنگ و قبل از شروع کلاس حتی در ساعتهای درسی ریاضی و علوم و سایر دروسها به تثبیت محفوظات کمک می کند
- ✓ بعضی سوره های قرآنی داستان خاصی دارد داستان آن را قبل از شروع حفظ برای بچه ها تعریف کرده و از آنان بخواهید گروهی نمایش آن را در کلاس اجرا کنند.

بازیها**بازی کارتها**

ایات قرآنی را به صورت جدا جدا در کارت های رنگی جداگانه تهیه کرده تا فراگیران با همکاری گروهی واژه های مربوط به هم را پیدا کنند. آیات سوره مورد نظر را به همراه معنای هر کدام با بیان کودکان نوشته و به یکدیگر بچسبانید و مانند آویزهای تزئینی با نخ از سقف یا پنجره ی کلاس آویزان کنید.

کارتهایی که آماده کرده ایم را بین گروهها تقسیم کرده و از آنان می خواهیم هر گروه آیه مربوط به خود را حفظ کند سپس کارتها را جابجا می کنیم این کارت ها باید جوری طراحی شوند که خراب نشوند ، چون می خواهیم کارت ها را به دست بچه ها بدهیم می توانیم کارتها را روی کاغذ با اشکال مختلف و رنگهای مختلف چاپ کنیم ، و بعدا آنها را پرس کنیم تا خراب نشوند . روی کارتها را یا باید با ماژیک (زیبا و خوانا) بنویسیم یا چاپ کنیم .

روش دیگر اینست که جلوی هر کدام از بچه ها یک عدد از این کارتها بگذاریم تا بخوانند و حفظ کنند و بعد از آنها پرسیم یک روش دیگر اینکه مثلا به بچه ها می گوییم من سه تا یا دوتا یا یک آیه را می گویم و بعد از من هر کس توانست این سه تا آیه را بگوید برنده است .

بازی با توپ

مری قسمت اول آیه ای را تلاوت کرده و سپس توپ را به سمت یکی از دانش آموزان پرتاب می کند، دانش آموز با گرفتن توپ باید ادامه ی آیه را تلاوت کند. این بازی برای آموزش و مرور سوره هایی که دارای آیه های کوتاه می باشند، مناسب است.

لب خوانی

یکی از بازیهای کلاسی برای بیشتر توجه دادن دانش آموزان به آیات بازی لب خوانی است آموزگار لب خوانی می کند و دانش آموزان بعد از تشخیص آیه را می خوانند

بازی بگرد و پیدا کن: از یکی از دانش آموزان بخواهید از کلاس بیرون برود. سپس با کمک بقیه وسیله را در گوشه ای از کلاس پنهان کنید. بچه ها شروع به خواندن سوره ای می کنند که مری انتخاب کرده، زمانی که کودک به وسیله نزدیک شد سوره را بلندتر و هنگامی که از وسیله دور شد آهسته تر می خوانند. البته سوره ی مورد نظر را با توجه به آیاتش می توان چند بار تکرار کرد. اگر در این فاصله کودک گل را پیدا کرد برنده محسوب می شود.

بازی توپ و سبد

آموزگار سبدی را در محل مناسبی در کلاس قرار داده و از دانش آموزان می خواهد به نوبت آیه ای را تلاوت کنند و توپ را داخل سبد بیندازند. می توان به عنوان جایزه برای دانش آموزی که آیه را صحیح تلاوت کند به او اجازه دهد تا بار دیگر توپ را داخل تور بیندازد.

صندلی بازی

چند صندلی را به صورت دایره کنار هم قرار داده مری شروع به خواندن یک سوره به صورت شمرده میکند به محض ساکت شدن بچه ها باید بر روی صندلی ها قرار گیرند هر کس بی صندلی ماند فقط در صورتی به بازی بر می گردد که آیه ای که مری روی آن مکث کرده بخواند و گرنه میسوزد و یک صندلی هم کم میشود نفر آخری که می ماند جایزه میگیرد.

عمو زنجیرباف

طبق این شعر شما می توانید بازی عمو زنجیرباف را در کلاس اجرا کرده و بچه ها سوره را بخوانند
عمو زنجیرباف بله زنجیر منو بافتی بله خونه منو ساختی بله یه خونه می خوام بچه ها :چه خونه ای؟ آموزگار :یه
خونه می خوام پر از صفا در و دیوارش پر از طلا بچه ها : کجا باشه آموزگار : توی بهشت اون بالاها تو آسمون پیش خدا
عمو زنجیرباف می خوام بهشتی بشم همونی که گفتی بشم می خوام قرآن بخونم سوره ای از آن بخونم یه سوره بخون چه
سوره ای؟ (سپس بچه ها سوره را می خوانند و زنجیر را می بافند) آنهايي که بهتر تکرار کنند و کمترین خطا را در بافتن زنجیر داشته
باشند پس از اتمام بافتن زنجیر جایزه میگیرند این بازی مخصوص مقطع ابتدایی است ولی راهنمایها را هم یاد بچه گیشان می اندازد
و کلی می خندند.

بازی از اون بیوس

آموزگار به صورت اتفاقی یک دانش آموز را انتخاب یک آیه از سوره را از او می پرسد اگر بلد بود از او می پرسد که از کی بیوسم
ولی اگر درست نخواند از مسابقه خارج میشود کسی برنده میشود که بقیه را از دور مسابقه خارج کند.

بازی کی بیشتر میخونه؟

برای شروع حفظ سوره جدید چند آیه توسط مربی آموزش داده می شود هر نفر از بچه ها از ابتدای قسمت خوانده شده شروع میکند
و تا جایی ادامه میدهد که اولین غلط را بخواند و یک رکورد به نام خود به جا میگذارد در آخر به بیشترین رکورد بالاترین امتیاز و به
نسبت به بقیه امتیاز کمتری تعلق میگردد.

بازی پازل

آیات سوره را طبق کارتهایی که قبلا آماده کرده اید در هم ریخته و از گروهها بخواهید آیات را به ترتیب جدا کرده و مثل پازل کنار هم
بچینند.

بازی بشین پاشو

دانش آموزان دایره وار می نشینند و دست همدیگر را می گیرند آنگاه مربی می گوید : شکوفه های قرآنی کودک : بله قرآن می
خوانید؟ کودک : بله مربی : دوستش دارید؟ کودک : بله
مربی : قرآن اوامده کودک : چي چي آورده؟ مربی : یه سوره آسمونی کودک : به اسم چي؟
مربی : به اسم سوره (مثلا ماعون) بشین و پاشو سوره رو بخون
سپس کودک بلند می شوند و سریع می نشینند آنگاه سوره را می خوانند.

بازی گوش کن و سوره ات را پیدا کن

مربی شش نفر از دانش آموزان را انتخاب می کند سه نفر از آنها به نام سوره های قرآن نامگذاری می شوند (مثلا ماعون ، نصر، همزه) و
سه نفر با یک ایه اول هر سوره سپس با علامت بازی آغاز می شود هر کودک باید متناسب با آیه ای که برای او خوانده می شود به
طرف کودکی که آن آیه به نام آن سوره است برود و در کنار او قرار بگیرد مثلا دانش آموزی که به او گفته ایم تو (اذا جاء نصرالله
والفتح) هستی باید به طرف کودکی که سوره نصر است برود.

بازی بالهای پروانه

مربی پروانه‌هایی را با مقوا تهیه کرده و تعدادی دایره‌های رنگی را نیز در اختیار دانش‌آموزان قرار می‌دهد سپس مربی نام سوره را می‌گوید و او به ازای آیه‌ای که می‌خواند یک دایره کوچک رنگی را بر روی بالهای پروانه می‌چسباند به این ترتیب دانش‌آموزان شور و شوق پیدا می‌کنند که هر چه زودتر و بهتر بالهای پروانه‌شان را کامل کنند.

کاربرگ کلاسی

برای دانش‌آموزان کلاس کاربرگ حفظ سوره‌ها را آماده کرده و در کلاس نصب کنید و با تشخیص خود به آنها امتیاز دهید. (نمونه کاربرگ کلاسی پیوست شده است) سعی کنید در امتیاز دادن این کاربرگ بسیار جدی عمل کرده و تا زمانی که دانش‌آموز سوره را بدون اشتباه نخواند امتیاز ندهید. **نمونه این کاربرگ را می‌توانید در اختیار والدین هم قرار دهید.**

نکات مهم:

کار حفظ قرآن باید طبق اصول و ضوابط باشد و نباید این‌گونه تصور کرد که چون مسئله دین است پس بدون برنامه می‌توان شخص را به سمت دلخواه خود هدایت کنیم و توقع داشته باشیم دانش‌آموز همه سختی‌ها را تحمل کند تا به آنچه ما می‌خواهیم برسد. اگر دانش‌آموز توان حفظ قرآن را دارد در آن صورت می‌شود کاری کنیم که سختی‌ها را تحمل کند و یا با تقویت انگیزه، سختی‌ها را برایش کم‌رنگ کنیم که بهترین راه برای ایجاد انگیزه، تشویق است که می‌تواند مادی و یا معنوی باشد.

در ابتدای آموزش حفظ، از سوره‌های آسان استفاده کنید. سوره‌های آسان، سوره‌هایی هستند که تعداد آیات آن‌ها کم بوده و نکات تجویدی و کلمات سخت و دشوار ندارند، به گونه‌ای که یادگیری و حفظ آن‌ها برای دانش‌آموز ابتدایی آسان است. براساس تحقیقی که بر روی برخی سوره‌های جزء 30 انجام شده، سوره‌های مبارکه فیل، ماعون، همزه، نصر، حمد، توحید، کافرون، کوثر، عصر، ناس و قدر، به ترتیب آموزش (از آسان به مشکل) است.

چند روش پیشنهادی حفظ برای آموزگاران و مجریان طرح حفظ جزء 30

حفظ با روش تکرار همراه با آموزش مفاهیم سوره

- قبل از آموزش حفظ قرآن، معنی و مفهوم سوره را در قالب داستان برای کودکان بیان کنید تا چارچوب ذهنی لازم را برای کودک فراهم کند.
- پس از بیان مفاهیم و محتوای کلی سوره، ابتدا کل آیه را برای دانش‌آموز تلاوت کنید، سپس کلمه به کلمه هر آیه را شمرده و آهسته دست کم پنج‌بار تکرار کنید.
- تکرار کلمه‌ها در هر آیه، برای آنکه بهتر در ذهن تثبیت شود و فرایند آموزش برای کودکان مناسب باشد، بهتر است، همچنین بهتر است آموزش با اشاره یا فعالیت‌های بازی‌گونه همراه باشد.

- پس از تکرار هر کلمه، زمانی که آموزش و تکرار کل آیه به پایان رسید، کل آیه را یکجا تا پنج بار برای کودک تکرار کنید. این روش را برای تکرار تمام آیات هر سوره، به روشی که ذکر شد، می‌توان انجام داد.
- در روزهای اول خصوصاً برای پایه‌های اول و دوم یک آیه یا دو آیه بیشتر آموزش ندهید که زمان آن 15 دقیقه در روز باشد
- برای تثبیت مفاهیم هر سوره علاوه بر اینکه متناسب با معنای هر سوره یا آیه، قبل از آموزش، داستانی را بازگو می‌کنید، می‌توانید در هنگام آموزش از روش‌های کودکانه دیگری مانند رنگ‌آمیزی، نقاشی آزاد، کاردستی و نمایش خلاقانه و متناسب با محتوای سوره نیز استفاده کنید.
- پس از اینکه آیات سوره مدنظر به پایان رسید، همه آیات آن سوره را دست‌کم پنج روز تکرار کنید. تکرار هر سوره نیز بهتر است در قالب بازی‌های متنوع صورت گیرد.

حفظ با روش اشاره (جذابترین روش برای کودکان مقطع ابتدایی است)

بهترین روش جهت درک و یادگیری معانی و مفاهیم آیات برای کودکان «روش اشاره» یا «روش تصویرسازی خلاق» است و این روش برای تفهیم بهتر معانی آیات قرآن به کودکان به شکلی که کودک با شنیدن الفاظ و عبارات، ابتدا تصویر معنا در ذهنش نقش می‌بندد و سپس با دیدن همان معنا در خارج، عبارات قرآن برای او تداعی می‌شود و به راحتی می‌تواند آن را در گفت‌وگوهای روزمره خود به کار برد؛ این همان ویژگی منحصر به فرد روش اشاره است، یعنی فهم سریع معنا و قدرت بکارگیری عبارات قرآنی برای تذکر دادن به دیگران.

برای تفهیم معانی به او از حرکات دست و صورت استفاده کنم. ابتدا آیه‌ای را انتخاب کردم و برای هر یک از کلمات آیه، اشاره‌ای متناسب با معنای آن کلمه در نظر بگیرد. سپس آیه مذکور را ابتدا توضیح داده و بعداً همزمان با قرائت آیه به کلمات آن نیز اشاره کنید.

حفظ با نوار (پایه‌های سوم تا ششم)

گوش دادن به نوارهای تلاوت قرآن در زمینه آیات مورد نظر. به طور مثال، دیده یا شنیده اید که برخیها هنگام رانندگی، به نوارهای قرآن گوش داده‌اند و همه آیات خوانده شده در نوار و یا بسیاری از آنها، حتی به طور ناخواسته، حفظشان شده است و این نشان دهنده اهمیت حفظ قرآن از راه گوش دادن به نوارهای قرآنی است.

روز اول: ضبط روشن باشد و با گوش دادن به نوار، به آیتی که تلاوت می‌شود فقط نگاه کند.

روز دوم: در حالی که به آیات نگاه می‌کند همراه نوار، آیات را زمزمه می‌کند

روز سوم: قرآن را باز نکند و فقط هر چه نوار می‌خواند زمزمه کند

روز چهارم: بدون اینکه قرآن را باز کنیم و ضبط را روشن کنیم آیات را همخوانی کنیم.

حفظ با روش سنتی و با تکیه بر متن قرآن

یکی از راه‌های تمرکز حواس و حفظ آیات قرآن، این است که آیه مورد نظر برای حفظ را یک بار از روی قرآن و با دقت و توجه کامل بخوانید تا نخستین تصویر از آن آیه، در ذهن و حافظه تان جای گیرد و نقش بندد. آن گاه، برای بار دوم، آیه مورد نظر را از روی قرآن بخوانید. و در اثنای آن، گاهی چشم‌های خود را ببندید و ادامه آیه را در ذهن و خاطرتان بیاورید و از حفظ بخوانید. سپس، هرگاه قسمتی از ادامه آیه را به یاد نیاوردید، چشم‌های خود را باز کنید و آن قسمت را از روی قرآن بخوانید. دوباره چشم‌های خود را ببندید

و قسمت دیگری از ادامه آیه را در ذهن و خاطرتان بیاورید و از حفظ بخوانید. این کار را به همین صورت، آن قدر ادامه دهید تا تمام آیه مورد نظر را، حفظ نمایید.

چنانچه هنگام تمرین و تکرار محفوظات قرآنی خود، قسمتی را به یاد نیاوردید، فوراً به قرآن مراجعه نکنید؛ بلکه در ابتدا خوب فکر نمایید و ذهن و حافظه خویش را به کار اندازید. و در صورتی که آن قسمت فراموش شده را به یاد نیاوردید، آن گاه به قرآن مراجعه کنید. اگر این نکته را به خوبی رعایت نمایید، قسمت های فراموش شده دیگر، کمتر فراموشتان می شوند و بیشتر در ذهن حافظه تان باقی می ماند؛ زیرا دستگاه ذهن و سیستم حافظه انسان، آن چه را با تلاش و کاوش درونی خود به یاد می آورد، بیشتر به یاد می سپارد و دیرتر از یاد می برد.

پیشنهاد: برای تشویق دانش آموز و آنکه خود او به اشتباهاتش در هنگام تحویل حفظ پی ببرد، خوب است صدای او را هنگام تمرین و مرور آیات ضبط کرده و سپس برایش پخش کنید. او، هم از شنیدن صدای خود لذت می برد و هم تشویق می شود، ضمناً اشتباهاتش را یافته و تصحیح می کند

نکته: فراموش نکنید وقتی از صوت قاریان در کلاس استفاده می کنید ممکن برای دانش آموز بعد از چند بار تکرار خسته کننده شود گاهی تکرار صدای خود آموزگار را دانش آموزان بیشتر دوست دارند و موثر تر است این به تشخیص شما بستگی دارد.

حفظ مبتنی بر قاعده آموزشی

برای اینکه حفظ قرآن از کیفیت مناسبی برخوردار باشد بهتر تا حدودی براسا قواعد روخوانی و روانخوانی پیش روید برای این امر نیاز نیست به تمام قواعد روخوانی و روانخوانی مسلط باشید فقط چند نکته را به خوبی یاد بگیرید و به دانش آموزان هم منتقل کنید:

- 1- نحوه کشش حرکات کوتاه و کشیده که گاهی دانش آموزان حرکات کوتاه را به صورت کشیده ادا می کنند
- 2- آموزش سوره ها با لحن عربی: برای این کار کافی است نحوه تلفظ صدهای کوتاه و کشیده را با لحن عربی یاد بگیرید به عنوان مثال صدهای کوتاه با یک ضرب ادا می شود صدا کشیده الف با دوز ضرب ادا می شود و همان فتحه کشیده است صدای کشیده (ای) همان کسره کشیده و صدای کشیده (او) همان ضمه کشیده است و...

حفظ سطری سوره ها

پیشنهاد می شود برای کودکان و نوجوانان و مانند آنان، حفظ قرآن از جزء سی ام و طبق مراحل زیرین و به ترتیب سوره هایی که گفته شده است، صورت پذیرد:

- مرحله اول: سوره های 2 سطری، یعنی سوره های عصر، کوثر و اخلاص.
- مرحله دوم: سوره های 3 سطری، یعنی سوره های شرح، قدر، فیل، قریش، کافرون، نصر، مسد و فلق.
- مرحله سوم: سوره های 4 سطری، یعنی سوره های تین، تکوین، همزه، ماعون و ناس.
- مرحله چهارم: سوره های 5 سطری، یعنی سوره های ضحی، زلزله و عادیات.
- مرحله پنجم: سوره های 6 سطری، یعنی سوره های طارق و قارعه.
- مرحله ششم: سوره های 7 سطری، یعنی سوره های شمس و علق.
- مرحله هفتم: سوره های 8 سطری، یعنی سوره های اعلی و لیل.
- مرحله هشتم: سوره های 9 سطری، یعنی سوره های انفطار و بلد.
- مرحله نهم: سوره های 10 سطری، یعنی سوره بینه.
- مرحله دهم: سوره های یک صفحه ای و کمتر از آن، یعنی سوره های عبس، تکوین، انشقاق، بروج و غاشیه.
- مرحله یازدهم: سوره های بیشتر از یک صفحه، یعنی سوره های نبأ، نازعات، مطففین و فجر.

تاکید بر کلمات کلیدی آیات

بارها اتفاق افتاده است که برخی از حافظان قرآن نتوانسته اند آیه ای از قرآن را که قبلاً حفظ کرده اند، دوباره از حفظ بخوانند، ولی هنگامی که «کلمه اول + کلمه دوم» همان آیه را برای آنان خوانده اند، تمام آن آیه به یادشان آمده است و همه آیه را، از اول تا آخر و از حفظ، خوانده اند. پس، «کلمه اول» یا مجموع «کلمه اول + کلمه دوم» در هر آیه، «نقطه تمرکز» آن آیه برای حفظ کردنش است و باید آن را بیش از کلمات دیگر آن آیه، تکرار کنید و به حافظه خود بسپارید. مثلاً در آیه سوره بینه: «إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ»، باید دو کلمه «إِنَّ الَّذِينَ» را بیشتر از کلمات بعدی آیه تکرار نمایید و به گنجینه حافظه خویش بسپارید. حتماً دقت کنید که کلمات و آیات قرآن را، از همان آغاز خواندن و حفظ کردن و از نظر تلفظ و حرکت و اعراب، به شکل صحیح بخوانید و حفظ کنید؛ زیرا در صورتی که تلفظ و حرکت و اعراب کلمه ای، به شکل غلط وارد حافظه شما شود، تلاشتان برای حفظ چنین کلمه ای دو برابر خواهد شد: یک بار باید شکل غلط این کلمه را از حافظه خود بیرون برید و بار دیگر باید شکل صحیح آن را به درون حافظه خویش بیرون برید و جایگزین شکل قبلی آن نمایید. یکی از بهترین راه های پیشگیری از چنین مشکلی این است که دستگاه حاوی نوار قرآن را کنار خود بگذارید و قرآن را باز کنید و هنگامی که می خواهید، برای نخستین بار، آیه ای را حفظ نمایید، دستگاه را روشن کنید و در حالی که خودتان آیه مورد نظر را از روی قرآن می خوانید، به شکل خواندن و تلفظ همان آیه از طریق نوار نیز گوش فرا دهید تا از اشتباه خواندن تلفظ ها و حرکت ها و اعراب های کلمات و آیات قرآن، به دور باشید.

پیشنهادات

رابطه عاطفی بین آموزگار و دانش آموزان در تحقق حفظ قرآن بسیار موثر است عاطفه قرآنی لازم است؛ اگر بچه ها یک ارتباط معنوی خوب با مربی قرآن و معلم کلاس درس خود داشته باشند، خواسته های استاد و مربی خود را برآورده می کنند، اما اگر این ارتباط معنوی به خوبی ایجاد نشود، ممکن است که دل به کار ندهند و مربیان قرآنی در ابتدا باید یک ارتباط معنوی خوب با بچه ها برقرار کرده و سپس مضامین و آیات مختلف قرآن را به زبان ساده بیان کنند.

به فکر ساده کردن راه باشید. برای مثال با یک جست و جوی کوتاه، تعداد زیادی از آیات کاربردی و کوتاه قرآن در جزء 30 وجود دارد این آیات را پیدا کنید و در فواصل حفظ جهت ایجاد تنوع با دانش آموزان تمرین کنید مثلاً «أَلَمْ يَعْلَم بِأَنَّ اللَّهَ يَرِي» که ناظر بودن خدا را یادآوری می کند و ...

شروع حفظ می تواند از جزء 30 قرآن باشد تا توان و قدرت حافظه و میزان علاقه کودک را محک بزنید. ضمن اینکه اتمام زود هنگام یک سوره به احساس موفقیت فرزندان کمک می کند. بعد از هر سوره یا هر چند سوره یک جشن ساده معنوی حافظان در کلاس بگیرید.

زمان یادگیری بچه ها را با هم مقایسه نکنید؛ چراکه هر کس شرایط خود را دارد.

دانش آموزان کلاس را به گروه های چند نفره تقسیم کنید برای هر گروه یک نام قرآنی انتخاب کرده و برای حفظ سوره ها بین آنها رقابت سالم ایجاد نمایید وقتی چند نفر به طور همزمان به حفظ قرآن اقدام می کنند، پیشرفت قرآنی راحت تر و بهتر است.

بهتر است برای حفظ قرآن، از نوارهای ویدئویی و دیسکهای فشرده رایانه ای (که به صورت «سمعی و بصری: شنیدنی و دیدنی» است، استفاده کنید، زیرا طبق نظر برخی از روان شناسان، حدود 80% یادگیری از طریق «چشم» تحقق می پذیرد.

حفظ آیات قرآنی و فراموش نکردن محفوظات قرآنی، نیازمند، «تکرار» است. بنابراین، از هر فرصتی در کلاس برای مرور و تمرین مداوم آیات و بازخوانی و بازگویی آنها استفاده کنید و برای تکرار آیات حفظ شده، بیشتر از حفظ خود آیات، وقت بگذارید.

گاه برخی از آیات را با «نوشتن» آنها، بهتر و سریعتر حفظ می کنید تا با «خواندن» آنها؛ از دانش آموزان بخواهید آیات را بر روی مقوا یا کاغذ نوشته و در کلاس نصب کنید.

زمان های حفظ را دقت کنید هر زمانی مناسب نیست از ساعتهای ورزش یا روزهای امتحان برای برنامه حفظ استفاده نکنید از فرصت مراسم صبحگاه یا مراسمات مذهبی برای همخوانی سوره ها استفاده کنید.

برنامه حفظ باید با بازی و شوخی عجین باشد کلاس طولانی مدت نفس گیر است و بچه ها حال و حوصله کارهای بزرگان را ندارند. در هنگام خواندن و تلاوت سوره ها از دانش آموزان بخواهید به دهان شما و نحوه تلفظ شما دقت کنند تا چگونگی تلفظ و ادای کلمات را یاد بگیرند.

نکات مهم:

- ❖ باید تمام هم و غم حافظ حفظ آیات باشد و به هیچ چیز جز آیاتی که حفظ می کند نیندیشد برخی عوامل ممکن است باعث پراکندگی حواس شود مثل سرما گرما گرسنگی خشم و خوشحال مفرط و ... در این حالت شخص نمی تواند بر روی حفظ قرآن تمرکز داشته باشد.
- ❖ کاملاً بر آیاتی که قرار است آموزش دهید مسلط باشید.
- ❖ در تدریس آیات شور داشته باشید تا بتوانید شور آفرینی کنید.
- ❖ به کار خود ایمان داشته باشید و فضای عاطفی در کلاس ایجاد کنید.
- ❖ مشکلات و ناهماهنگیهای محیط آموزشی را طوری بیان نکنید.
- ❖ که دانش آموزان نسبت به کلاس درس دلسرد شوند

40 نکته مفید برای حافظان قرآن

نکته 1: اگر برای شروع حفظ قرآن از جایی آغاز کنیم که آشنایی بیش تری داریم، سرعت در ابتدای حفظ بیش تر و کیفیت بالاتر می رود. این حالت معمولاً در جزء سی ام قرآن وجود دارد.

نکته 2: در تمام شیوه های حفظ قرآن مهم ترین و پایه ای ترین اصل، تکرار است.

نکته 3: برای حفظ کل قرآن نمی توان زمان خاصی را مشخص کرد که حتماً باید در آن مدت قرآن را حفظ کرد. بر اساس تجربیات و میزان متوسط حفظ قرآن توسط حافظان قرآن، زمان مناسب حفظ در شرایط عادی و برای افراد متوسط در حدود 2 تا 3 سال است. این زمان با در نظر گرفتن فرصت کافی برای حفظ و زمان مناسب برای کیفیت بخشیدن به آن است.

نکته 4: در اوایل کار حفظ، باید سرعت کم تر باشد و به مرور زمان و بسته به توان فردی، به سرعت افزوده شود.

نکته 5: در برنامه ی حفظ باید استمرار در نظر گرفته شود. در هر روز هفته میزان مشخصی از آیات در برنامه ی حفظ گنجانده و یک روز نیز برای مرور کامل محفوظات هفته، رفع اشکالات احتمالی و جبران عقب ماندگی های هفته در نظر گرفته می شود.

نکته 6: در هفته ها و ماه های اول آغاز حفظ، بهتر است برنامه، حداکثر هفته ای یک بار تنظیم شود. پس از عادی شدن روال حفظ و تنظیم سرعت، می توان برنامه را به صورت ماهانه تنظیم کرد.

نکته 7: روزهای اول، میزان محفوظات کم تر است و میزان آیات حفظ شده به مرور تا چند سطر قرآن در روزهای آخر برنامه، افزایش می یابد.

نکته 8: برنامه طوری تنظیم شود که حتی الامکان ارتباط و اتصال بین موضوعات آیات، در میزان حفظ روزانه در نظر گرفته شود

- نکته 9: حافظ برای تقویت و تثبیت اتصال بین آیات حفظ شده لازم است اتصال بین موضوعات را در نظر بگیرد.
- نکته 10: داشتن پشتکار برای حفظ مطلوب لازم است. اگر پشتکار کافی در حافظ وجود نداشته باشد، انگیزه های مثبت به تنهایی نمی توانند وی را در این مسیر نگه دارند.
- نکته 11: برای داشتن حفظ مستحکم لازم است اصل حفظ از روی قرآنی با خط و مشخصات یکسان انجام شود.
- نکته 12: خط قرآنی که انتخاب می کنیم، واضح و معمولی باشد؛ نه بسیار درشت و نه خیلی ریز.
- نکته 13: قرآن مناسب حفظ، نباید ترجمه داشته باشد. برای مراجعه به ترجمه آیات، از قرآن با ترجمه استفاده شود.
- نکته 14: حاشیه ی عمومی صفحات قرآنی که برای حفظ استفاده می شود باید حتی الامکان ساده و غیرزنده باشد. رنگ روشن، مناسب ترین رنگ ها محسوب می شود.
- نکته 15: از آنجا که در هنگام حفظ، تصویری از صفحه ی حفظ شده در ذهن حافظ باقی می ماند. هر چه این تصویر واضح و شفاف تر باشد، کیفیت و تثبیت حفظ بهتر خواهد شد.
- نکته 16: در صورت امکان باید زمان حفظ ثابت باشد زیرا ذهن انسان در آن زمان ثابت، خود را برای فراگیری و حفظ قرآن مهیا نموده است.
- نکته 17: در زمان حفظ باید ذهن آماده ی این کار باشد. ذهن پراکنده و بخصوص نگران و مشغول نمی تواند حفظ قرآن را به خوبی انجام دهد. اگر چنین باشد، لازم است پس از آماده شدن ذهن به انجام حفظ پرداخت.
- نکته 18: دو زمان از بهترین زمان های حفظ عبارت اند از: صبح زود (پس از نماز صبح) که هنوز اشتغال خاصی پیش نیامده و فراگیری در سطح مناسبی است؛ انتهای شب (پیش از استراحت شبانه) که پس از آن، انسان به خواب می رود و عوامل مشغول کننده ی ذهن پس از حفظ وجود نخواهد داشت.
- نکته 19: پرداختن به ترجمه ی آیات سبب تقویت و ارتقای کیفیت حفظ خواهد بود. برای سطح تحصیلی متوسطه ی اول به بعد، مراجعه به ترجمه ی آیات نه تنها مفید بلکه لازم است.
- نکته 20: حافظ باید با ترجمه و مفهوم عمومی آیات آشنا شده و در حفظ خود به ارتباط معنوی آیات و موضوعات با هم توجه کند.
- نکته 21: برای حافظ قرآن از سطح تحصیلی متوسطه ی اول به بالا مطالعه و آشنایی اجمالی با تفسیر، مفید است.
- نکته 22: مکانی که برای حفظ انتخاب می شود به دور از سر و صدای اضافه و مزاحم باشد.
- نکته 23: در مکان حفظ نباید اشیایی که توجه انسان را به خود جلب می کند مثل وسایل تزیینی وجود داشته باشد.
- نکته 24: وضعیت سرمایش و گرمایش مکان حفظ باید معتدل باشد؛ نه چندان سرد باشد که حافظ از سرما بلرزد، و نه چنان گرم باشد که حافظ عرق بریزد.
- نکته 25: فرد حافظ از هر ترتیلی که بپسندد و بتواند از نظر سرعت قرائت و لحن آن به حفظ پردازد می تواند استفاده کند.
- نکته 26: ترجیح دارد فرد حافظ هر ترتیلی را که در ابتدای حفظ برگزید تا آخر حفظ یا حداقل تا پایان سوره ای که حفظ می کند، از آن بهره جوید. تغییر نوار آموزشی چه از نظر تجوید و لحن و چه از لحاظ حسن حفظ موجب اختلال می شود.
- نکته 27: حافظ قرآن نه تنها لازم است ترتیب آیات همه ی سوره ها را حفظ کند، بلکه ترتیب سوره های قرآن را نیز باید بداند به طوری که وقتی به انتهای سوره ای رسید، بتواند سوره ی بعدی را بدون تأمل و مراجعه به قرآن، از حفظ قرائت کند.
- نکته 28: یکی از مهم ترین نکات در حفظ، داشتن اخلاص است. انسان باید حفظ خود را فقط برای خدای متعال انجام دهد و هر انگیزه ی دیگری غیر از نزدیکی به خدا و جلب رضایت حق تعالی را از ذهن و وجود خود دور کند.

نکته 29: وضو داشتن در هنگام قرائت قرآن مستحب است. اگر حفظ قرآن با وضو همراه شود، ارتقای کیفی در آن رخ می دهد. در هنگام حفظ بهتر است انسان رو به قبله و با ادب کامل بنشیند تا بتواند از ارتقای مناسب در حفظ برخوردار شود.

نکته 30: از آنجا که حفظ قرآن با حافظه ارتباط دارد، صرفاً نمی توان به حفظ اولیه دل خوش داشت! حفظ قرآن زمانی مؤثر و مفید است که با مرور همراه باشد.

نکته 31: در هنگام مرور محفوظات بعضی از دفعات مرور باید از روی مصحف و برخی نوبت ها از بر انجام شود. تناوب از رو و از بر خواندن بستگی به کیفیت محفوظات دارد. در افرادی که کیفیت حفظ متوسطی دارند، توصیه می شود به ازای هر سه بار از رو خواندن (نه با دقت و تمرکز روی مصحف بلکه نگاه اجمالی برای تثبیت بیش تر صفحه و سطور در ذهن)، یک بار از بر خوانده شود.

نکته 32: برنامه ریزی مرور باید متناسب با میزان محفوظات باشد.

نکته 33: در برنامه ی حفظی باید میزان مرور هر روز را بر اساس تثبیت حفظ تنظیم کرد. مثلاً حافظ جزء سی ام قرآن که سوره ی عبس را با اشکال حفظ کرده، لازم نیست هر روز به میزان مساوی مرور داشته باشد بلکه می تواند مرور سوره ی عبس را در یک روز و به طور مجزا انجام دهد تا در طول روز امکان چند دور قرائت آن را پیدا کند.

نکته 34: لازم است مرور در زمان مناسب صورت گیرد. بعضی از مواقع، ذهن ما پراکنده یا مشغول به چیز دیگر است. مرور محفوظات در این زمان ها نتیجه ای ندارد. در این مواقع معمولاً نمی توان مرور کامل و درستی داشت. ذهن بسیار پرش می کند یعنی از آیه ای به آیه ای دیگر در آن سوره و حتی از سوره ای به سوره ای دیگر منتقل می شود. وقتی هم مرور تمام می شود، تأثیر لازم را نداشته است. در این مواقع حتی اگر برنامه ی مرور به تعویق افتاده یا تعطیل شود بهتر از مرور با این وضعیت است.

نکته 35: یکی از نکاتی که در مرور محفوظات و تثبیت آن ها بسیار مهم و مؤثر است، ارائه ی محفوظات به دیگران است. اگر حافظ قرآن بتواند آنچه را حفظ کرده به طور مرتب به دیگران ارائه کند، در زمانی کوتاه بر آن ها مسلط خواهد شد. برای انجام این کار بهتر است با فرد مشخص و ثابتی - نظیر پدر، مادر، خواهر، برادر، همکلاسی یا معلم - هماهنگی کرده و آنچه را که حفظ کرده ایم با برنامه مشخص ارائه کنیم.

نکته 36: در هنگام حفظ آیات، نهایت دقت و تلاش خود را به کار بندیم. بخصوص در حفظ آیات متشابه لازم است اهتمام بیش تری بورزیم. در همان زمانی که به حفظ آیات مشغول هستیم چنانچه احساس کردیم در حفظ آیه ای بخاطر تشابه با آیه ای دیگر مشکل داریم، آن آیه را مشخص کرده و پس از حفظ اولیه با تمرکز بیش تر روی آن، سعی در تثبیت آن خواهیم داشت.

نکته 37: حافظان موفق، حافظانی هستند که همواره بر محفوظاتشان تسلط داشته باشند؛ آماده ی ارائه آن ها باشند؛ و بتوانند در لحظات گوناگون از حفظشان استفاده بکنند.

نکته 38: انجام حفظ دسته جمعی و شرکت مرتب در کلاس های آموزش حفظ قرآن سبب می شود که انگیزه ی انسان برای ادامه ی کار افزایش یابد، پشتکار انسان تقویت شود. و حالت مسابقه و سبقت از هم کلاسی ها موجب پیشرفت بیش تر گردد.

نکته 39: به طور طبیعی حافظ قرآن، نام سوره ای که هر آیه در آن وجود دارد را می داند؛ اما نباید وقت و فکری را برای حفظ شماره ی آیات صرف کنیم. هنگام حفظ قرآن تمام وقت و حواس خود را معطوف به حفظ آیات بکنیم. پس از مدتی و با مرور مداوم آیات، کم کم شماره ی آیات در ذهن جای می گیرد.

نکته 40: خوراکی های مفید در جهت تقویت حافظه موثرند همچون خوردن شیرینی جات بخصوص عسل، کشمش و حلوا، خوردن شیر و ماست، خوردن برخی از غلات مثل عدس و جوانه ی گندم، نوشیدن آب زمزم

نکاتی پیرامون شروع کلاس حفظ قرآن

- * شروع باید متناسب با مقتضای حال و موقعیت کلاس باشد.
- * شروع باید طبیعی و دور از تصنع باشد.
- * نکات ارائه شده در شروع کلاس کاملاً محسوس و قابل تصور و قابل فهم باشد.
- * شروع طولانی و ملال آور نباشد.
- * شروع باید بسیار شاد و جذاب باشد.
- * اگر کلاس حالت آشفته ای دارد و سر و صدا زیاد است و بچه ها صحبت می کنند با همخوانی یک سوره شروع کنید.
- * بهترین شیوه برای شروع و خوش درخشیدن مربی در ذهن کودک و نوجوانان روش سلام احوالپرسی است البته با شیوه های خاص و جذاب و متنوع.
- * یکی از عوامل و روشهای موثر در نشر معارف الهی استفاده از شعر و سرود است دلنشینی کلام در شعر و جاذبه شگفت انگیز آن دل و جان کودکان را تسخیر می کند.
- * زمانی که احساس کردید شاگردان خسته هستند برای رفع خستگی از زبان شعر استفاده کنید مثلاً شعر سوره ای را که حفظ کرده اید
- * طنز و شوخی و لبخند تبسم را در کلاس قرآن فراموش نکنید
- * مربی خوب با فراگیران صمیمی تر است تا فراگیران با او
- * در جهت تمرکز بخشی به قرآن آموزان متغیر بودن صدا و بیان و شور و حرارت شما بسیار موثر است.

چگونه می توان جزء 30 را در حداقل زمان حفظ کرد؟

- نکته اول: حفظ قرآن و به طور کلی حفظ کردن مطالب، نیاز به تلاش و کوشش دارد. طبیعتاً حفظ قرآن با کیفیت خوب، بدون تلاش کردن و یا تلاش کم، امکان پذیر نیست.
- نکته دوم: حافظه افراد و هم چنین شرایط افراد با هم متفاوت است. برخی افراد دارای حافظه قوی هستند و برخی دیگر این گونه نیستند. هم چنین شرایط افراد (مثل سن، تحصیلات، تأهل و مانند آن) با همدیگر متفاوت است. مناسب است شخصی که می خواهد قرآن را حفظ کند، شرایط خود را در نظر بگیرد.
- اما راهکار پیشنهادی: استفاده از روش حفظ دو مرحله ای
- اگر می خواهید سریعتر جزء 30 را حفظ کنید، بهترین کار استفاده از روش حفظ دو مرحله ای می باشد.
- مرحله اول:** در این مرحله، شما چند کار را باید انجام دهید.

- 1- گوش دادن به فایل صوتی (دو مرتبه)
  - مرتب اول: کل مقداری که قرار هست (مثلاً یک صفحه) حفظ کنید را 2 بار با دقت گوش کنید.
  - مرتب دوم: کل مقداری که قرار هست (مثلاً یک صفحه) حفظ کنید، با نوار 2 بار زمزمه می کنید.
  - 2- روخوانی کردن: مقداری که قرار هست حفظ کنید را 2 الی 3 بار از روی قرآن تلاوت کنید.
  - 3- توجه به مفاهیم (خواندن ترجمه یا تفسیر مختصر): ترجمه یا تفسیر آیه ای را که می خواهید حفظ کنید، مطالعه کنید.
- مرحله دوم:** در این مرحله، چند کار دیگر باید صورت بگیرد.
- 1- گوش دادن به فایل صوتی

- 2- هر آیه ای را که می خواهید حفظ کنید، ۲بار با نوار گوش دهید و زمزمه کنید.
  - 3- انتخاب جملات و تکرار
  - 4- برای راحت تر حفظ کردن آیات، خوب است آیه ای را که می خواهیم حفظ کنیم به جمله های کوتاه تر تقسیم کنیم و به صورت مجزاً هر بخشی را تکرار کنیم. بنابر این حافظ قرآن، ابتدا بخش اول را چند بار از روی قرآن تکرار می کند و بعد چند بار، از حفظ می خواند و بعد سراغ بخش دوم می رود و مانند بخش اول، کار حفظ را پیش می گیرد.
  - 5- ارتباط دادن
  - 6- برقراری ارتباط میان جملات هر آیه
  - 7- حافظ قرآن لازم است بعد از انتخاب جملات و تکرار آن ها، چند بار کل آیه را از حفظ بخواند تا ارتباط بین جملات یک آیه برقرار شود.
- نکته: مناسب است مرحله اول، در آخر شب و مرحله دوم صبح تا ظهر انجام شود.

نکات مهم:

- ✓ صفحه ای را که می خواهید حفظ کنید کاملاً بی نقص تلاوت کنید حتی اگر یک تپق یا غلط داشتید دوباره مرور کنید فکر نکنید وقتتان هدر می رود شما با درست کار کردن وقت به دست می آورید.
- ✓ ماندگاری محفوظات به بی غلط بودن آنهاست اگر با غلط باشند کم کم در کلمات دیگر هم اثر می گذارند و حفظ دچار مشکل می شود پس عجله نکنید.
- ✓ باید کیفیت محفوظات بالا باشد تا قابل اعتماد باشد محفوظات ضعیف مثل لشکریان ضعیف هستند که نمی توان به آنها اعتماد کرد
- ✓ اولین قدم در حفظ مسلط قرآن کریم انجام موفق برنامه حفظ روزانه است شما این اولین قدم را باید خوب و کامل بردارید چرا که خشت اول چون نهد معمار صاف، تا ثریا می رود دیوار صاف

سخنی با والدین:

- در خانه ای انگیزه انس با قرآن جای می گیرد که اولاً:
- ❖ قرآن همیشه در دسترس باشد همین که اعضای مختلف خانواده به طور روزانه به قرآن سر بزنند و بخوانند جایگاه قرآن به کودک معرفی می شود
  - ❖ خانه محل برگزاری جلسات قرآن باشد
  - ❖ خانه کانون مهر و محبت و عاطفه باشد و نسبت به هم گذشت داشته باشند
  - ❖ در آن خانه حد و مرز حریم خدا که همان واجبات است رعایت شود
  - ❖ در آن خانه برنامه حفظ قرآن بچه ها با جدیت و در عین حال محبت دنبال شود
  - ❖ برای کودک در آن خانه ارزش و اعتبار قائل شوید مثلاً وقتی می خواهید از کودک تعریف کنید قرآنی باشد مثل (قاری مهربونم)
- نکته مهم:**

رسول خدا می فرماید (ص): هیچ مردی فرزند خود را قرآن نیاموزد مگر اینکه خداوند پدر و مادر کودک را در روز قیامت تاج پادشاهی عطا کند و دو لباس بهشتی به آنان بپوشاند که هرگز مردم مانند آن را ندیده باشند (وسائل الشیعه ج 4 ص 825)

والدین عزیز

- ❖ مهمترین عامل پیشبرد حفظ تکرار است سعی کنید از انواع راههای تکرار کمک بگیرید تا کسل کننده نباشد
- ❖ زمانهای مفید کودکان را شناسایی کنید شبها قبل از خواب می توانید با یک مرور به تثبیت آیات او کمک کنید
- ❖ والدینی که در عمل زندگی قرآنی ندارند و سبک زندگیشان خلاف آموزه های قرآن است هرگز نتوانسته اند به راحتی کودک حافظ قرآن تربیت کنند
- ❖ وقتی چند نفر به طور همزمان به حفظ قرآن اقدام کنند پیشرفت قرآنی بهتر و راحت تر است از گروه همسالان کمک بگیرید
- ❖ رسول خدا می فرماید: هیچ مردی فرزند خود را قرآن نیاموزد مگر اینکه خداوند پدر و مادر کودک را در روز قیامت تاج پادشاهی عطا کند و دو لباس بهشتی به آنان پوشاند که هرگز مردم مانند آن را ندیده باشند (وسائل الشیعه ج 4 ص 825)
- ❖ از شیوه همانند سازی استفاده کنید یعنی در عمل به قرآن اهمیت قائل شوید و تلاوت قرآن را در برنامه خود قرار دهید و با آهنگ آن را بخوانید
- ❖ نوارهای ترتیل و تکرار آیات قرآن را تهیه نمایید
- ❖ از قالبهای مورد علاقه کودک نظیر بازی کاردستی شعر و قصه در آموزش حفظ استفاده کنید
- ❖ با فرزند خود کریمانه و بزرگوارانه برخورد کنید
- ❖ پافشاری، تاکید، مراقبت و صبر و حوصله را در آموزش قرآن فراموش نکنید البته به دور از اجبار
- ❖ به بازی و تفریح کودک در کنار آموزش قرآن اهمیت دهید

معماهای قرآنی سوره های جزء 30

- 1- کدام سوره های جزء 30 با (قل اعوذ) شروع می شود؟ ناس - فلق
- 2- کدام سوره معروف به شناسنامه خداوند است؟ توحید
- 3- سوره ای که جزء اصول دین است؟ توحید
- 4- کدام سوره جزء حیوانات قرآنی است؟ فیل
- 5- سوره ای که اگر حرف اول آن را برداریم اسم یک امام می شود؟ اعلی
- 6- سوره ای که اگر حرف اول آن را برداریم نام عضوی در صورت می شود؟ قریش
- 7- آخرین سوره نازل شده قرآن کدام است؟ نصر
- 8- کدام سوره است که اگر حرف اول آن را برداریم به معنی بیابان است؟ تکویر
- 9- کدام سوره اگر دو حرف اول آن را برداریم نام یکی از فرزندان حضرت زینب می شود؟ ماعون
- 10- نام سوره ای که اگر حرف آخرش را برداریم و عکس آن را بخوانیم نام کشور همسایه ایران می شود؟ قارعه
- 11- نام سوره ای که اگر حرف اولش را برداریم و عکس آن را بخوانیم یک خوردنی مقوی می شود؟ قریش
- 12- نام کدام یک از سوره های جزء 30 نقطه ندارد؟ عصر
- 13- کدام سوره جزء 30 نام یک میوه است؟ تین
- 14- نام پرنده قرآنی که در جزء 30 آمده است؟ ابابیل
- 15- کدام سوره جزء 30 سجده واجب دارد؟ علق

- 16- کدام سوره با هل شروع می شود؟ غاشیه
 17- کدام سوره درباره غیبت کنندگان سخن می گوید؟ همزه
 18- جزء 30 چند سوره دارد؟ 37 سوره
 19- کدام سوره سوره امام حسین (ع) است؟ فجر
 20- کدام سوره های جزء 30 با قل شروع می شود؟ ناس - فلق - کافرون - توحید
 21- کدام سوره های جزء 30 به معنای شب و روز است؟ شمس - لیل
 22- کلمه (فراش) به معنای پروانه در کدام سوره آمده است؟ قارعه
 23- کدام سوره های جزء 30 با اذا شروع می شود؟ تکویر - انفطار - انشقاق
 24- کدام سوره جزء 30 به نام یکی از شبهای مبارک است؟ قدر
 25- کدام سوره های جزء 30 با (انا) شروع می شود؟ قدر - کوثر

اشعار سوره ها (37 شعر برای 37 سوره جزء 30)

شعر سوره ناس

بگو که ای خدایا	پناه من تو هستی
تویی که راه خود را	به روی من نبستی
پروردگار انسان	ای خدای مهربان
پناه می آرم به تو	از حمله های شیطان
وقتی که شیطان میاد	سوره ی ناس می خونم
با کمک خداوند	اونو از خودم می رونم
شیطان همش تو گوشم	حرفای بد می خونه
گوش نمیدم به حرفاش	تا که بشه دیوونه

شعر سوره فلق

آهای آهای بچه ها!	در این سوره-ی زیبا
پیامبرم یکسره	به او پناه می-بره
از شر تاریکی-ها	وقتی میاد به هر جا
از شر هر فتنه-گر	جادوگرای کافر
از شر هر حسودی	از هر بود و نبود
خداست پناه همه	هرچی بگم باز کمه

شعر سوره توحید

خدای خوب و نازم	خالق بی نیازم
می خوام تو رو بشناسم	دوستت دارم یه عالم
سوره ی توحید میگه	خدا خدای یکتاست
نیاز نداره به کس	روزی ده بنده هاست
نداره او فرزندی	نه مادر دلبندی
برای او تو عالم	نیست همتا و مانندی
خوب گوش کنید بچه ها	پرنده های زیبا
همه با هم می خونن	خدا خدای یکتا

شعر سوره مسد

گفته خدای روز شب	درباره ابولهب
ز کارهای پست او	بریده باد دست او
چونکه همیشه بسیار	احمدو داده آزار
شد همسر اون آدم	هیزم کش جهنم
به گردنش همیشه	حلقه ای از آتیشه
هر کی که اینچینه	عاقبتش همینه

شعر سوره نصر

خدای خوب و دانا	گفت به پیامبر ما
برویه شهر مکه	بگیرش از دشمنان
بی اونکه جنگی بشه	مردم شدن مسلمان
به دین خوب اسلام	آوردن اونها ایمان
کرد از خدا تشکر	پیامبر خوب ما
این شد یه درس خوبی	برای ما آدما
که بعد از هر پیروزی	واجبه شکر خدا

سوره نصر

با کمک خداوند	پیروزی سر رسیده
فتح شده شهر مکه	دشمن چه ناامیده
آدما دسته دسته	میان به دین خدا
سوره نصر چی میگه	اسلام پیروزه هر جا

شعر سوره کافرون

بگو تو ای محمد   به دشمنان خدا
 من و شما همیشه   هست راهمون از هم جدا
 شما قبول ندارین   خدای خوب من را
 منم قبول ندارم   بتهای سنگی تون را
 شما قبول ندارین   خدای خوب من را
 پس دین من از خودم   دین شما از شما
 انگاری هست همیشه   راه ما از هم جدا

شعر سوره کوثر

یک روزی روزگاری   آدم های خیلی بد
 رسول را اذیت کردن   گفتن که ای محمد
 بی پسر و بی یاور   تویی تنها و ابتر
 خدا جوابشون داد   این آیه را نشون داد
 هر کس که گفته ابتر   خودش شده بی یاور
 ما به تو هدیه دادیم   زهرا رو بخشیده ایم
 جایزه ی تو باشه   زهرا که بهترینه

سوره کوثر:

کیه کیه این دختر   تو آغوش پیغمبر
 سوره کوثر است این   فاطمه بانوی دین
 دختری از جنس نور   چشم دشمن شده کور
 از نسل اون تو دنیا   پرشده از خوبیها

شعر سوره ماعون

چه سوره ای بچه ها   لنگه نداره هیچ جا
 ماعون اسم یه ظرفه   که توش هزار تا حرفه
 کسی که دین نداره   تو خوبی کم میاره
 سر سفره که چیده   یتیمو راه نمیده
 نماز اگه میخونه   میخواد کسی ببینه
 وای وای به حالش   چون میگه بی خیالش

شعر سوره قریش

یه سوره ای از کتاب هست به نام اعراب
 قبیله ای از ایشان قریش بود نامشان
 بودند سرمایه دار اهل تجارت و کار
 خداوند مهربان در بین قلب ایشان
 افکند هر زمانی الفت و مهربانی
 باید به شکر نعمت خدا شود عبادت

سوره فیل

ابرهه میخواست چه کار کنه؟
 آیا تونست خراب کنه؟
 خونه خدا رو خراب کنه
 نه نتونست نه نتونست
 خونه خدا اسمش چیه؟ کعبه
 کعبه کجاست؟ تو مکه
 ابایلا با سجیلا
 با سنگ زدن تو سر فیلا

سوره همزه

یکی بود یکی نبود غیر خدای مهربون هیچ کس نبود
 یکی بود همزه خانم یکی بود گمزه خانم
 همزه زبون دراز بود پر حرف و حقه باز بود
 کارش شده عیب جویی چه آدم دورویی
 غیبت می کرد همیشه می خواست شیطان شاد بشه
 گمزه خانم یکسره همه رو می کرد مسخره
 به من بگو بینم ای گل نازنینم
 تو دوست میشی با همزه نه نه می ری کنار گمزه نه نه
 آی همزه خدا دوست نداره تو رو تنها می ذاره
 آی گمزه خدا دوست نداره تو رو تنها می ذاره

شعر سوره عصر

به عصر قسم خورد خدا تو این سوره ، بچه ها
 می کنه آدم زیان اگه نباشه ایمان
 کارهای خوب که باشه خدا هم راضی می شه
 تو کل کن بر خدا صبور باشید تو کارها
 همیشه و هر کجا باشید یه یاد خدا

شعر سوره تکاثر

گفته خدای حکیم   خدای خوب و کریم
 تو سوره تکاثر   نداشته باش تکبر
 به داشته هات دل نبند   به روی مردم بخند
 بدجنس و مغرور نباش   از آدما دور نباش
 ثروت و پول رفتنیه   اعمال خوب موندنیه
 یه روز پیش چشامون   حاضر میشه کارامون
 نتیجه شو می بینیم   الهی بد نبینیم
 الهی رسوا نشیم   از قرآن جدا نشیم
 بهشت بریم الهی   نیفتیم تو تباهی

شعر سوره قارعه

آی بچه ها قارعه   همان روز حسابه
 همان روز قیامت   یا ترس و اضطرابه
 اون روز سخت آدما   مثل ملخ به هر سو
 به جنب و جوش در میان   هر جا میشه هیاهو
 کوه به امر خدا   زود میشه متلاشی
 تلخه اگه بفکر   قیامت نباشی
 اعمال هر کس میاد   وزن میشه توی میزان
 خوبا میرن بهشت و   بدا آتش سوزان

شعر سوره زلزال

وقتی زمین بلرزه   دل آدم می ترسه
 انسان میگه با حیرت   چرا زمین می لرزد؟
 اون روز زمین به مردم   حرف خدایی میگه
 زیرا خدای دانا   به او گفتا اینارا
 آن روزی که مردمان   از قبرها بیرون میان
 تا ببینند کارهای   خوب و بد خودشان
 هر کس یه ذره خوبی   کرده باشه تو دنیا
 پاداشش و میگیره   از خدای توانا
 هر کس یه ذره بدی   کرده باشه تو دنیا

شعر سوره بینه

دشمنای پیامبر اطاعتش نکردند
 وقتی با قرآن اومد حمایتش نکردند
 بهانه ها آوردن به دنیا دل سپردن
 تو بینه خدا جون گفته که ای مسلمون
 هر کی که ایمان داره نماز به جا بیاره
 زکات مالش به جاست دلش همش با خداست
 بهشت در انتظارش خدا همیشه یارش
 پاداش می گیره زیاد همیشه خوشحال و شاد

شعر سوره قدر

داده خدای احد به قلب پاک احمد
 قرآنو ناگهانی در یه شب نورانی
 شب قدر و شب آه بهتره از هزار ماه
 فرشته-ها از بالا پایین میان بچه-ها
 به فرمان خداوند تقدیر و می-نویسند
 تقدیر آدم-ا رو بنده-های خدا رو

شعر سوره علق

بخوان به نام خدا که آفریده ما را
 انسان ز خون بسته یه ماده ای که پسته
 بخوان که پروردگار کریم ترین کریم است
 خدایی که با قلم تعلیم نمود رحیم است
 سرکشی مغذور نباش خداست که بی نیازه
 فکر نکنی همه جا غرورت چاره سازه
 بر می گردن آدم-ا دویاره سوی خدا
 امر کنیم به تقوا به راه راست خدا

شعر سوره تین

خدای خوب و دانا در این سوره زیبا
 قسم خورده بی نظیر به زیتون و به انجیر
 قسم به طور سینا به مکه شهر خدا
 که آفریده ما را به بهترین حالت ها
 باید که ما بکوشیم که ناسپاس نباشیم
 خدا که خوب و داناست حاکم روز جزاست

شعر سوره انشراح

گفته شده بچه ها در این سوره ی زیبا
 خدا به ختم رسل داده صبر و تحمل
 در یاری مصطفی برداشت بار او را
 نام قشنگ او را بالا برده تو دنیا
 که بعد هر مکافات آسان شود مشکلات
 پس به خدا رو کنیم با او گفتگو کنیم

شعر سوره ضحی

تو یک سوره زیبا سوره خوب ضحی
 گفت به پیامبر خدا محمد مصطفی
 قسم به نور خورشید قسم به صبح سپید
 هیچ وقت تو تنها نیستی از خدا جدا نیستی
 خدا تو رو دوست داره همش هواتو داره
 یتیم بودی پناه داد به تو یه سرپناه داد
 از فقری رها کرد دشمنت رسوا کرد
 حالا تو ای پیامبر خدا رو از یاد نبر
 یتیم رو تحقیر نکن فقیر رو دلگیر نکن

شعر سوره لیل

قسم به لیل و نهار به روز و شبهای تار
 هر کس اهل تلاشه لطف خدا باهاشه
 کسی که اهل تقواست دلش مثل یه دریاست
 بخشش پول و ثروت میده یه دنیا عزت
 اگر فقیر رو دیدی صدایشونو شنیدی
 بخیل نباش یاری کن برایشون یه کاری کن
 آسون میشه کار تو خدا میشه یار تو
 هر کسی بهترینه اهل خدا و دینه
 دنیا رو دست نداره خدا هواشو داره

شعر سوره شمس

سوره شمس پر معناست   پر از حرفای زیباست
 قسم خورده خداجون   به خورشید و آسمون
 به روزها و به شبها   ستاره های زیبا
 هر کس دلش رو پاک کرد   بدی رو زیر خاک کرد
 موفق و پیروزه   شیطان دلش می سوزه
 گناه و آلودگی   نداره آسودگی
 هر کس اهل گناهه   دنیا براش سیاهه
 هر کس که با خدا شد   دنیا براش زیبا شد
 خدا میشه یار او   آسون میشه کار او

شعر سوره بلد

بخوان تو سوره بلد از خداجون بگیر مدد
 سلام ما به ابراهیم   به بنده خوب خدا
 که ساخته با کودک خود   خونه برای حاجیا
 سلام ما به کعبه   به شهر خوب مکه
 خداست که داده مازا   چشم و لب و سرو پا
 او خالق زبان است   خالق این جهان است
 گفته خدای رحمان   کمک به مستمندان
 یتیمان و فقیران   وظیفه مسلمان
 میمّنه باش همیشه   خوبی فراموش نشه
 صبور و مهربان باش   یاور مومنان باش
 نکنه بشی مَشّمه   بدی کنی با همه
 خدا دوست نداره   تو رو تنها می ذاره

شعر سوره فجر

بچه های باایمان   یه سوره هست تو قرآن
 به نام سوره فجر   با صدتا پاداش و اجر
 هر کی اونو بخونه   دلش یه آسمونه
 عاقبت قوم عاد   با خونه های آباد
 با قصرهای پرطلا   دیدین چی شد بچه ها
 غافل شدن از خدا   شدن اسیر بلا
 قوم ثمود بی دین   نابود شدن همچنین
 چون با خدا نبودند   اهل دعا نبودند
 بنده خوبی باشیم   تا که بهستی باشیم
 فقیرا و یتیم   کمک می خوان بچه ها
 باید بشیم یارشون   بشیم کمک کارشون
 باید برای خدا   غذا بدیم به اونها

شکر خدای دانا که آفریده ما را
 نعمت داده فراوان خالق هفت آسمون
 یاد خدا چه زیباست آرامش قلب ماست
 دعا کنیم خداجون راضی باشه از مون

شعر سوره غاشیه

سوره ما غاشیه   یه سوره عالیه
 از بهشت و جهنم   آیه داره پشت هم
 یه عده چهره هاشون   به خاطر کاراشون
 سیاه و گریون میشه   شیطون چه خندون میشه
 یه عده از آدما   به خاطر خوبیها
 چهره پر نور دارن   شادی و سرور دارن
 تو نامه شون نوشته   نصیصون بهشته
 چه جای با صفایی   داره عجب هوایی
 چشمه جوشان داره   صد تا گلستان داره
 همه زیر درختا   تکیه زدن به تختا
 خوردنیها آماده   دلا چه صاف و ساده
 اما بگم براتون   غم نگیره دلاتون
 آدمای جهنم   آتیش می گیرن کم کم
 توی جهنم عذاب   نه خوردنی هست نه آب
 راه فرار ندارن   غمگین و بی قرارن
 الهی قسمت ما   بهشت بشه ای خدا

شعر سوره اعلی

پروردگار اعلی خداوند توانا
 خالق سبزه و گل سوسن و سرو و سنبل
 خالق پروانه ها درختای با صفا
 میوه های تازه داد هر چیز به اندازه داد
 گفته خدای دانا که ای پیامبر ما
 یاد خدا زنده کن دلا رو سرزنده کن
 ما با توایم همیشه قرآن فراموش نشه
 توی کتاب خدا کتاب خوب موسی
 در صُحُفِ اِبْرَاهِیم گفته خدای کریم
 اگر که پاک بمونی توی بهشت مهمونی
 به فکر دنیا نباش از خوبی جدا نباش
 تا خدا یارت باشه قرآن کنارت باشه
 قرآن کلام رحمت وسیله هدایت
 نشون میده راه راست برای قلبها شفاست

شعر سوره طارق

سوره طارق بخوان ای بچه مسلمان
 معنی طارق بدان ستاره درخشان
 پروردگار دانا آن خالق توانا
 قسم خورده به آسمان ستاره های کهکشان
 گفته خداوند حکیم فرشته های نازنین
 هستند مراقب شما ناظر و کاتب شما
 اعمال خوب یا که بد پنهان که نیست تا ابد
 به روزی رسوا میشه خوب از بد جدا میشه

شعر سوره بروج

سوره زیبای بروج را بخوان گوش بده تو حرف خدای رحمان
 بروج همون آسمونِ بلنده بدی نکن شیطان بهت می خنده
 گفته خداوند قسم به موعود مرگ به اصحاب پلید اُخدود
 به خونشون شیطان رو دعوت کردن آدمهای مومن رو اذیت کردن
 خدا همیشه یار مومنینه هر کی بدی کنه بدی می بینه
 عاقبت فرعون و قوم ثمود عذاب و آتیش و درد و بلا بود
 خدای مهربون چه پر قدرته مهربون و کریم و با هیئته
 حافظ بنده های خویش میشه هر کی که با خداست عذاب نمیشه

شعر سوره انشاق

آهای آهای بچه ها بچه های با خدا
 قبول شدین یا مردود؟ معلوم میشه دیر یا زود
 روز قیامت همه به دست داریم به نامه
 نامه اعمال ماست نتیجه کار ماست
 اگر بهشتی هستی آدم خوبی هستی
 بالا میره دست راست یعنی خداجون با ماست
 قبول شدیم تو دنیا شیطان نشد دوست ما
 دور شده از ما گناه ما نشدیم روسیاه
 اما اگه بد شدیم تو امتحان رد شدیم
 توی گناه اسیریم با دست چپ می گیریم
 همش سرافکننده ایم گریون و شرمنده ایم
 توبه کنیم از گناه تا که نشیم روسیاه
 اسیر شیطان نشیم به روز پشیمون نشیم

شعر سوره مطفین

مطفین کجایند که از خدا جدایند
 کم فروشی کارشون شیطون شده یارشون
 به فکر مال و ثروت شدن اسیر غفلت
 باشید به یاد خدا نزدیکه روز جزا
 عاقبت بدیها سجینه آی بچه ها
 سجن همون آتیشه عذاب نصیص میشه
 هر کی بدی نینه جاش توی عَلینه
 همون بهشت زیبا چشمه های با صفا
 با میوه های شیرین خوردنیهای رنگین

شعر سوره انفطار

قسم به آسمون و ستاره های زیبا قسم به کهکشون و به موجهای دریا
 خالق یکتای ما خدای خوب و دانا
 همون که آفریده برای ما دو دیده
 چشم و سرو دست و پا داده لباس زیبا
 خبر داره بچه ها از همه کارهای ما
 نکنه که مغرور بشیم از خداجون دور بشیم
 فرشته ها حاضرند به کار ما ناظرند
 با قلمش فرشته خوب و بد نوشته
 پاک میشیم از بدیها توبه کنیم بچه ها
 وقتی قیامت بشه شاید که فرصت نشه

شعر سوره تکویر

ای بچه مهربون سوره تکویر بخون
 قسم خورده خداجون خدای هفت آسمون
 به خورشید و ستاره وقتی که نور نداره
 به کوه و دشت و دریا یه حیونای صحرا
 قسم به اهل قبور دختر زنده به گور
 میگه به روز بچه ها نامه میدن دست ما
 نامه اعمال ماست همیشه پیش خداست
 هفت آسمون خدا باز میشه روز جزا
 هر کی یه سرنوشتی جهنمی، بهشتی
 قسم به صبح و هر شب به ذکر خوب یارب
 قرآن داره حکایت پر از پند و نصیحت
 کلام خالق ماست خدایی که بی همتاست
 نشون میده راه راست به هر کی که با خداست

شعر سوره عبس

یه روز یه مرد فقیر که نابینا بود انگار
 وارد مجلسی شد نشست کنار پولدار
 پولداره شد ناراحت نکرد بهش محبت
 سرتاپا پرغرور بود از خدا خیلی دور بود
 تو این سوره زیبا گفته خدای دانا
 فقیر رو رنجور نکن از کنارت دور نکن
 خودت رو بهتر ندون با همه باش مهربون
 مغرور دلش تاریکه روز جزا نزدیکه
 از خدا غافل نباش تنبل و کاهل نباش
 نعمتهای خداجون فراوونه بچه جون
 غذاهای خوشمزه با میوه های تازه
 نعمت آب و بارون نعمت هفت آسمون
 نعمت دانه و گل سوسن و سرو و سنبل
 تشکر از خدا کن دلت رو با صفا کن

شعر سوره نازعات

سوره زیبای ما سوره نازعاته
 پر از پند و نصیحت سرشار از برکاته
 آیه داره فراوون از خدای مهربون
 قسم خورده باز خدا به حق فرشته ها
 میگه حواست باشه اینو به یادت باشه
 نزدیکه روز عقاب روز حساب و کتاب
 گفته خدای دانا قصه خوب موسی
 میگه پیامبر ما بنده خوب خدا
 از شر فرعون ببر پناه به حی داور
 برو هدایتش کن اهل سعادتش کن
 اما فرعون نادون شده اسیر شیطون
 نشد مطیع موسی چون بود دشمن خدا

شعر سوره نبا

خبر خبر خبردار بچه خوب و هوشیار
 قرآن کتاب خدا کتاب نور و شفا
 خبر داره فراوون از خدای مهربون
 همون خدای دانا که افریده شب را
 کوه و زمین و دریا هفت آسمون زیبا
 میگه قیامت میاد روز شفاعت میاد
 جدا میشه خوب از بد یکی قبول یکی رد
 فرشته های خدا شیپور دارن بچه ها
 خبر میدن به عالم از بهشت و جهنم
 جهنم پر عذاب نه خوردنی هست نه آب
 بهشت یه باغ زیباست پر میوه و باصفاست
 خوبی کنیم بچه ها تا راضی باشه خدا
 بهشت منتظر ماست نتیجه خوبیهاست

داستان کودکانه چند سوره

سوره فیل

در زمان های دور در سرزمین یمن مردی بنام ابرهه زندگی می کرد . او حاکمی بی ایمان و ظالم بود . یک روز ابرهه شنید که همه مردم برای عبادت به شهر مکه می روند . ابرهه خیلی ناراحت شد . او با خود گفت : باید کاری کنم که مردم به مکه نروند و برای زیارت به یمن بیایند . ابرهه تصمیم گرفت عبادتگاهی بهتر از کعبه بسازد . او دستور داد صدها کارگر و بنا آماده کار شوند . کارگرها شب و روز کار کردند . بعد از چند ماه ساختمان بسیار بزرگی با سنگ های زیبای مرمر و مجسمه های دیدنی ساختند . ابرهه به مردم دستور داد آن خانه را زیارت کنند . ولی مردم با ایمان حرف او را گوش نکردند و مثل قبل به زیارت خانه کعبه می رفتند . ابرهه که ناراحت شده بود ، مردم را اذیت و آزار می کرد . بالأخره مردم از کارهای ابرهه خسته شدند و عبادتگاه او را آتش زدند . ابرهه از این کار خشمگین شد و فریاد زد : من به زودی به شهر مکه حمله میکنم و با فیل بزرگ خانه کعبه را از بین می برم . لشکر ابرهه به طرف شهر مکه به راه افتاد و شب هنگام به مکه رسید . مردم مکه با شنیدن این خبر به کوه های اطراف شهر پناه بردند . صبح روز بعد ابرهه دستور داد تا فیل بزرگ را بیاورند . اما لشکریان هر چه تلاش کردند ، نتوانستند فیل را به حرکت وادار کنند . فیل به جای آن که به سوی مکه برود ، بسوی سرزمین یمن شروع به حرکت کرد . ابرهه که از آمدن فیل ناامید شده بود با عصبانیت بر اسبی سوار شد تا لشکر رابسوی مکه حرکت دهد . در همین وقت تعداد بسیار زیادی پرنده کوچک در آسمان مکه دید شدند . هر پرنده چند سنگریزه در نوک و چنگال های خود داشت . پرنده ها به لشکر ابرهه حمله کردند . آنها سنگریزه ها را بر سر ابرهه و سربازانش انداختند . سنگریزه ها با شدت به سر و بدن آنها می خورد و بدنشان را سوراخ و زخمی می کرد . ابرهه و لشکرش بدون اینکه بتوانند وارد شهر مکه شوند با قدرت خداوند بزرگ از بین رفتند و خانه کعبه بر جای ماند .

داستان کودکانه سوره کوثر

یکی بود یکی نبود در زمانهای خیلی خیلی قدیم یه مردی زندگی میکرد که اسمش محمد بود و پیامبر مردم بود بچه ها حضرت محمد خیلی مهربون بود و خدا هم خیلی دوش داشت پیامبر اون زمان بچه ای نداشت

یه همسایه ی بدجنسی داشت که بچه های زیادی داشت و همیشه جلو راه پیامبر می ایستاد و اونو مسخره میکرد و میگفت پیامبر تو ابتری تو بچه نداری ولی من کلی بچه دارم پیامبر از همسایه اش دلخور نمیشد چون میدونست خدا پیامبرو فراموش نکرده و بهش کمک میکنه. تو یکی از روزها خدا یه بچه به پیامبر داد که اسمشو گذاشتن ابراهیم اما بچه های عزیزم ابراهیم تو بچگی مریض میشه و چون حالش خیلی بد میشه نمیتونه زنده بمونه و میره پیش خدا همسایه بدجنس دوباره خوشحال میشه و دوباره سر راه مسجد رفتن پیامبر یا بازار رفتنش جلو شو میگیره و همش مسخره میکنه پیامبرم همیشه با خدا رازو نیاز میکنه و دعا میخونه و از خدا صبر میخواد و اینکه یه بچه به پیامبر بده. تا اینکه یکی از روزها فرشتهای خدا اومدن پیش پیامبر و بهش گفتن: ای پیامبر خدا به تو یک دختر عطا میکنه و تو باید نماز بخونی و شتر قربانی کنی در راه خدا. پیامبرم قبول میکنه و به پاس تشکر از خدا برای فرزندش نماز شکر بجا میاره و شتر قربانی میکنه. اسم دختر پیامبر کوثر هست کوثر همون حضرت فاطمه هست.

داستان کودکانه سوره نصر :

یکی بود یکی نبود..... پیامبر ما مسلمانان حضرت محمد(ص) بسیار مهربان بودند. ایشان همیشه بچه ها را دوست داشتند و با آنها بازی میکردند. برای آنها از دین و خدای مهربان میگفتند. بچه ها هم همیشه صحبتهای ایشان را گوش میدادند. پیامبر فقط برای بچه ها از خدای مهربان صحبت نمیکردند بلکه برای همه از خدای مهربان میگفتند. اما آن زمان انسانهای بد زیاد بودند و پیامبر را به خاطر خدا پرستی خیلی اذیت میکردند تا اینکه کم کم با صبر و ایمان پیامبر همه چیز فرق کرد و مردم دسته دسته به سمت خدا پرستی رو آوردند. آنوقتها پیامبر (ص) در شهر مدینه زندگی میکردند و هنگامی که رفته رفته بیشتر مردم مدینه مسلمان شدند آن حضرت به دستور خداوند تصمیم گرفتند به مکه بروند تا آنجا را هم از شرک و بت پرستی پاک کنند و مردم را به دین اسلام دعوت کنند. پس با سپاه بزرگی به سمت مکه به راه افتادند. فاصله مدینه تا مکه زیاد بود و هنوز به مکه نرسیده بودند که شب شد. آنان آتش زیادی برای درست کردن غذا روشن کردند. از آن طرف مردم مکه با دیدن آتش زیادی که بیرون از شهر روشن شده بود شگفت زده شدند. به همین جهت عده ای از آنها برای فهمیدن علت آتش به آنجا رفتند و با دیدن پیامبر و سپاه بزرگ ایشان علت حضور آنها را پرسیدند. پیامبر (ص) در پاسخ آنها فرمودند: ما به مکه می آییم تا آنجا را از وجود شرک و بت پرستی پاک کنیم. به مردم بگویید یا در خانه هایشان باشند یا در مسجد الحرام تا به آنها آسیبی نرسد. به این ترتیب پیامبر(ص) بدون جنگ و خونریزی مکه را فتح کردند و همه بت های داخل کعبه را از آنجا بیرون ریختند. ایشان با مهربانی تمام مردم را با دین زیبای اسلام آشنا کردند. پیامبر بعد از فتح مکه تمام کسانی را که به ایشان بدی کرده بودند را بخشیدند. به این ترتیب ساکنان مکه و اطراف آن گروه گروه نزد پیامبر (ص) آمده و مسلمان شدند.

چند نمونه داستانهای اخلاقی برای کلاس:**این داستانها را به زبان کودکانه برگردانید و با هنر و خلاقیت خودتان برای بچه ها تعریف کنید**

حضرت موسی (ع) روزی به پروردگارش عرض کرد خدایا می خواهم همنشین خود را در بهشت ببینم خداوند فرمود: فلان جواب قصاب همنشین تو در بهشت است حضرت موسی به سوی مغازه آن قصاب حرکت کرد از نزدیک حرکات او را زیر نظر گرفت دید کار تازه یا خارق العاده ای انجام نمی دهد غروب آفتاب رسید جوان مغازه را بست و به طرف خانه به راه افتاد و موسی هم پشت سر او

حرکت می کرد تا اینکه به در منزل رسید موسی گفت: جوان مهمان نمی خواهی. عرض کرد مهمان حبیب خداست بفرماید. موسی وارد شد دید جوان به سراغ سبزی رفت آن را بیرون برد مدتی طول کشید تا برگردد بعد همان سبزی را آورد از موسی پذیرایی کرد موسی پرسید توی آن سبزی چه بود عرض کرد مادرم. مادر پیری که از کار افتاده است من روز او را حمام می کنم و لباسهایش را شسته و به نحو احسن از او پذیرایی می کنم. موسی فرمود مادرت در عوض چه می گوید عرض کرد می گوید خداوند تو را بیمارزد و همنشین موسی در بهشت قرار دهد.

***

رسول خدا (ص) فرمود: در شب معراج وارد بهشت شدم و چهار رودخانه از آب، شیر، عسل و شراب دیدم از جبرئیل پرسیدم این رودخانه از کجا می آید و به کجا می رود؟ جبرئیل فرمود: نه حوض کوثر می رود اما نمی دانم از کجا می آید از خداوند سوال کن رسول خدا (ص) فرمود دعا کردم ملکی نزد من آمد و گفت چشمهایت را بر هم بگذار من هم بستم آن ملک گفت چشمهایت را بگشا، گشودم درختی بزرگ به نظرم آمد که زیر آن درخت دری دیدم که بسته بود. آن ملک گفت: بگو بسم... الرحمن الرحیم حضرت فرمود گفتم. درب باز شد. وارد شدم گنبدی دیدم اطراف این گنبد بسم... الرحمن الرحیم نوشته و نهرها جاری بود. ناگاه صدایی شنیدم که می گفت هر کس از روی اخلاص بسم... الرحمن الرحیم بگوید از این نهرها او را سیراب می کنم. (ثمرات ج 3 ص 451)

***

یاسر خادم می گوید: روزی غلامان امام رضا (ع) میوه می خوردند ولی هنوز آن را به طور کامل نخورده به گوشه ای می انداختند امام رضا (ع) این کار آنان را دید و خشمگینانه به آنان فرمود سبحان الله... اگر شما به این میوه نیاز ندارید انسانهایی هستند که نیاز دارند چرا دور می ریزید آنها را نگه دارید و به نیازمندان بدهید (انوار الهیه ص 339)

***

امام صادق (ع) فرمودند: حضرت موسی بن عمران (ع) با خدای خود مناجات می کرد در این میان شخصی را در سایه عرش خدا مشاهده نمود عرض کرد ای خدای من این جوان کیست که او را در سایه عرش خود قرار داده ای خداوند فرمود این جوان دارای دو خصلت است: نسبت به پدر و مادرش نیکی می کرد. هیچگاه در زمین سخن چینی و نمایی و خبر کشتی نکرد. (مجموعه ورام ج 2 ص 163)

***

روایت نموده اند که امام حسن مجتبی (ع) هنگام نماز زیباترین لباسهای خود را پوشید شخصی از آن حضرت پرسید: ای پسر رسول خدا چرا زیباترین لباسهای خود را در نماز می پوشید امام حسن (ع) در پاسخ فرمود: خداوند زیباست و زیبایی را دوست دارد از این رو دوست دارم زیباترین لباسهایم را هنگام نماز بر تن کنم (سرگذشتهای عبرت انگیز ص 168 به نقل از بحار الانوار 185/83)

***

یکی از کنیزان امام حسن مجتبی (ع) دسته گلی را به عنوان هدیه به آن حضرت تقدیم کرد حضرت درمقابل او را آزاد نمود. به آن بزرگوار گفتند: چگونه کنیزی را که قیمت گزاف دارد را درمقابل یک دسته گل آزاد کردی؟ فرمود: خدا ما را اینچنین تربیت کرده و در سوره نساء میفرماید: هرگاه کسی به شما هدیه ای فرستد شما نیز بهتر یا همانند آن بفرستید و من هدیه ای را برای کنیز بهتر از آزادی او نیافتم.

داستان کربلایی کاظم: کشاورزی سوادی که یک شبه حافظ قرآن شد

کربلایی کاظم در سال 1300 هجری قمری در روستای ساروق اراک بدنیا آمد و در همان روستا هم زندگی می کرد. سواد خواندن و نوشتن نداشت که داستان حافظ قرآن شدن او در دوران جوانیش اتفاق افتاد.

او در روستا مشغول کار کشاورزی بود، در آن سال یک روحانی جهت تبلیغ و بیان احکام حلال و حرام به روستا آمده بود و در منبر و سخنرانی خود از خمس و زکات، مسائلی را گفت و توضیح داد که کسانی که گندم و جو و... آنها به حد نصاب برسد و زکات و حق فقرا را ندهند، مالشان مخلوط به حرام می شود و اگر با عین پول آن گندم های زکات نداده، خانه یا لباس تهیه کنند، با آن لباس و در آن خانه نمازشان باطل است، مسلمان واقعی باید به احکام الهی و حلال و حرام توجه کند و اهمیت دهد و زکات مالش را بدهد.

(کربلایی) کاظم چون می دانست، صاحب زمینی که در آن کار می کند، مقید به پرداخت زکات و حق فقرا نیست، به این فکر فرو رفت که پس مال او مخلوط به حرام و زندگی او با پول حرام مخلوط یا شبهه ناک است. این مسئله را با صاحب زمین، در میان گذاشت و از او خواست تا او زکات مالش را پرداخت کند ولی او زیر بار نرفت. از این رو کاظم تصمیم گرفت از آن روستا هجرت کرده و در جای دیگر مشغول کار شود که اجرت او حلال و پاک باشد. چند سالی خارج از آن روستا به فعالیت پرداخت تا این که از او خواستند به روستای خود برگردد. به روستا برگشت و زمینی با مقداری گندم در اختیارش گذاشتند تا خودش مستقل کشاورزی کند، او همان سال اول نصف آن گندم را به فقرا داد و نصف دیگر را در زمین کاشت و خدا به زراعت او برکت داد، به حدی که بیش از معمول برداشت کرد و از همان سال بنا گذاشت که نیمی از برداشت خود را به فقرا بدهد و (با اینکه مقدار زکات یک دهم و یا یک بیستم است) هر ساله نصف محصول خود را به فقرا و مستمندان می داد. یک سال هنگام برداشت محصول، پس از چند روز که خرمش را کوبیده بود که مشغول باد دادن خرمش شد تا گاه آن جدا شود. نزدیک ظهر شد، باد متوقف و هوا گرم شد و نتوانست به کار خود ادامه دهد، مجبور شد به خانه برگردد. در راه یکی از فقرای روستا به او می رسد و می گوید: امسال از محصولت چیزی به ما ندادی و ما را فراموش کردی! کاظم به او می گوید: خیر! فراموش نکردم ولی هنوز نتوانستم محصولم را جمع کنم. او خوشحال می شود و به طرف ده می رود اما کاظم دلش آرام نمی گیرد و به مزرعه برگشته، مقداری گندم با زحمت زیاد جمع آوری می کند تا برای آن فقیر برسد. قدری علوفه برای گوسفندانش می چیند و گندم ها و علف ها را بر دوش می گذارد و روانه دهکده می شود. به باغ امامزاده مشهور به هفتاد و دو تن که محل دفن چند امامزاده است، می رسد. برای استراحت روی سکویی کنار در باغ امامزاده می نشیند و گندم و علوفه را گوشه ای می گذارد و به فکر فرو می رود. چند لحظه بعد دو جوان بسیار زیبا و جذاب را می بیند که به طرف او می آیند و وقتی به او می رسند، می گویند: کاظم! بیا برویم در این امامزاده فاتحه ای بخوانیم! کاظم می گوید: می خواهم به منزل بروم و این علوفه را به منزل برسانم.

آنها می گویند: خیلی خوب، حالا بیا تا با هم فاتحه ای بخوانیم. آنها از جلو و کاظم دنبال آنها به سوی امامزاده روانه می شوند، ابتدا به امامزاده نزدیک تر می شوند و فاتحه ای می خوانند و آنگاه به امامزاده بعدی می روند و داخل می شوند. آن دو نفر مشغول خواندن ذکرهایی می شوند که کاظم نمی فهمد، ناگهان کاظم متوجه می شود که در اطراف سقف امامزاده کلمات روشنی نوشته شده است و یکی از آن دو به او می گوید: چرا چیزی نمی خوانی؟ او جواب می دهد: من سواد ندارم، آن جوان می گوید: باید بخوانی، آنگاه دست به سینه کاظم می گذارد و فشار می دهد و می گوید: حالا بخوان. کاظم می گوید: چه بخوانم؟ آن آقا آیه ای را می خواند و می گوید: اینطور بخوان! کاظم آیه را می خواند تا تمام می شود. بعد برمی گردد که به آن آقا حرفی بزند یا چیزی بپرسد که می بیند کسی همراهش نیست و خودش تنها در حرم ایستاده و ناگهان دچار حال خاصی می شود و بی هوش روی زمین می افتد. هنگامی که به هوش می آید، احساس خستگی شدید می کند و به این فکر فرو می رود، که اینجا کجاست و او در این جا چه می کند؟ آنگاه از امامزاده بیرون می آید و بار علوفه و گندم را برمی دارد و روانه دهکده می شود ولی در میان راه متوجه می شود که چیزهایی را می خواند و سپس داستان آن دو جوان را به خاطر می آورد و خود را حافظ تمام قرآن می یابد.

اموری که باعث تقویت حافظه می شود:

- 1- یاد خدا (انجام امور عبادی و تکالیف شرعی به ویژه نماز اول وقت)
  - 2- خواندن دعاهایی که برای تقویت حافظه موثر است، از ائمه اطهار (ع) نقل شده است که از خدا بخواه که عقل تو را قوی بگرداند و از خدا طلب فهم و درک نما. (بحارالانوار، ج. 1، ص. 224 روایت 17)
  - 3- . بعد از هر نماز این دعا را بخواند که مجرب است. «سُبْحَانَ مَنْ لَا يَعْتَدِي عَلَى أَهْلِ مَمْلَكَتِهِ سُبْحَانَ مَنْ لَا يَأْخُذُ أَهْلَ الْأَرْضِ بِاللَّوَانِ الْعَذَابِ سُبْحَانَ الرَّؤُوفِ الرَّحِيمِ اللَّهُمَّ اجْعَلْ لِي فِي قَلْبِي نُورًا وَبَصْرًا وَفَهْمًا وَعِلْمًا إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ».
- پنج چیز است که حافظه را زیاد می کند
- . مسواک کردن،
  - . روزه گرفتن،
  - . قرائت قرآن،
  - . عسل خوردن،
  - . کندر جویدن.

- 4- قبل از مطالعات این جملات را بخوانید. «اللَّهُمَّ أَخْرِجْنِي مِنَ الظُّلُمَاتِ الْوَهْمِ وَأَكْرِمْنِي بِنُورِ الْفَهْمِ اللَّهُمَّ افْتَحْ عَلَيْنَا أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ وَأَنْشُرْ عَلَيْنَا خَزَائِنَ عُلُومِكَ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ».
- 5- کسی که می خواهد حافظه اش زیاد قرآن بخواند مخصوصاً آیه الكرسي را. امیرمؤمنان علی (ع) در رابطه با حفظ کردن و خواندن مداوم آیه الكرسي فرمودند: اگر بدانید آیه الكرسي چه اندازه با اهمیت و با ارزش است در هیچ حالی آنرا ترک نمی کنید، برای رفع و از بین بردن مشکلات خود به آیه الكرسي پناه ببرید، اگر مشکلی دارید و یا اگر گرفتارید، اگر بیمارید، اگر تمام درهای این عالم به روی شما بسته شده است، چرا از آیه الكرسي غافلید؛ با ایمان کامل و اعتقاد به اثر بخوانید و نتیجه بگیرید و بسیار احادیث موجود است که از این آیه با عظمت و اهمیت آن در سفر، تقویت حافظه، نور چشم، رفع ترس و در امان ماندن از بلا و ... یاد کرده اند.

الگوی تدریس**جلسه آموزش حفظ سوره همزه**

در ابتدای ورود به کلاس با خواندن شعری آغازین کلاس فضایی جذاب ایجاد کنید مثل شعر سلام بخوانید و بچه ها دست بزنند و شادی کنند. اگر کلاس شلوغ و پرسرو صدا بود یکی از سوره هایی که بچه ها بلدند همخوانی کنید تا بر فضای کلاس مسلط شوید. قبل از شروع سوره با یک داستان بر جذابیت کلاس بیفزایید مثلاً در مورد بسم الله یک داستان بگویید

خب بچه ها ما هر کاری رو با چی شروع می کنیم آفرین با بسم الله کیا موقع غذا خوردن بسم الله می کنن؟ کیا موقع درس خواندن بسم الله می کنند؟ کیا موقع خواب بسم الله می کنن؟ بچه ها دست خود را بالا می برن بچه ها بسم الله الرحمن الرحيم یعنی به نام خدای مهربون خدایی که همه چیز میده مهربونه حتی از مامان و بابا هم بیشتر مهربونه خب گوش بدین حالا یه داستان در مورد بسم الله براتون بگم بچه ها در زمان حضرت علی (ع) یه پادشاهی بود پادشاه مریض شد هر جا دکتر می رفت فایده ای نداشت دکترها گفتن تو خوب

نمی‌شی پادشاه خیلی ناراحت بود و از سر درد به خودش می‌پیچید تا اینکه به یاد امام اول ما افتاد بچه‌ها امام اول ما کی بود؟ آفرین حضرت علی (ع) یه نامه نوشت برای ایشون و خواست تا یه دارویی بدن تا پادشاه سردردش خوب بشه حضرت علی (ع) تا نامه رو خوندن یه کلاهی داشتن فرستادن برای پادشاه و گفتن تا این کلاه رو سرش بزاره پادشاه هم کلاه رو گرفت و گذاشت سرش تا کلاه رو گذاشت سرش سردردش خوب شد پادشاه تعجب کرده بود که این کلاه چه خاصیتی داره که باعث شد من سردردم خوب بشه دستور داد گفت یک وسیله بیارید تا کلاه رو پاره کنم و بفهمم داخل کلاه چیه تا کلاه رو پاره کرد بچه‌ها آگه گفتین داخل کلاه چی بود حضرت علی یه کاغذی داخل کلاه گذاشته بود و توی کاغذ هم یه چیزی نوشته بود آگه گفتین چی بود؟ آفرین نوشته بود بسم الله الرحمن الرحیم پس همه با هم یک بسم الله بلند بگید تا سوره امروزمون رو شروع کنیم

چون سوره ما سوره همزه است از قبل می‌تونید در دو برگه رنگی یا مقوا دو کلمه همزه و لمزه را بنویسید و در مورد معنی آن با بچه‌ها گفتگو کنید شعر سوره همزه که در بخش اشعار بود هم می‌تونید بخوانید بچه‌ها ما امروز دو تا مهمون داریم یک همزه خانم و یک لمزه خانم همزه خانم پشت سر دیگران عیب جویی میکنه و لمزه خانم هم دیگران رو مسخره می‌کنه حالا اونایی می‌خوان با همزه خانم دوست بشن دستاشون بالا اونایی که با لمزه خانم دوست می‌شن دستاشون بالا از حالا به بعد هر کی پشت سر دوستش بدگویی کنه بهش می‌گیم همزه خانم و هر کی دوستش رو مسخره کنه بهش می‌گیم لمزه خانم (ای همزه خدا دوست نداره آی لمزه خدا دوست نداره) و بچه‌ها تکرار کنند

اگر قرار است از روش اشاره استفاده کنیم به بچه‌ها می‌گیم آماده باشن و حرکات رو مثل ما انجام بدن اگر قرار است از روش تکرار استفاده کنیم در مرحله اول سه آیه اول رو چند بار تکرار و همخوانی می‌کنیم بعد از سه آیه از بخش بازیها یک بازی انتخاب و سه آیه را باروش بازی مرور کنید و همین‌طور تا آخر سوره برای اینکه بچه‌ها خسته نشوند آنها را با توجه به ردیفهای کلاس به چند گروه تقسیم کنید و برای هر گروه یک اسم انتخاب کنید چه اسم قرآنی و یا گل و یا حتی اسامی طنزگونه می‌تونید استفاده کنید تا بچه‌ها بخندند و بین آنان رقابت ایجاد کند تا برای تکرار و مرور و همخوانی کردن انگیزه بیشتری داشته باشن بعد از هر گروه یک نفر را بیاورید تا بعد از خواندن شما تکرار کند اگر با اشاره کار می‌کنید دستان بچه‌ها را بگیرید و همراه با خواندن خودتان دستان بچه‌ها را حرکت دهید تا فضای شادی ایجاد شود

اگر دانش آموزان پایه دوم به بالا هستند متن سوره را روی مقوا بنویسید و تا یک هفته در کلاس نصب کنید واز بچه‌ها بخواهید زنگیهای تفریح روزی یکبار آن را بخوانند. از فردای روزی که سوره همزه را آموزش دادید در مراسم صبحگاه ویا موقع نماز با بچه‌ها همخوانی کنید تا مرور شود .

برنامه حفظ، مرور و تثبیت جزء سی‌ام قرآن کریم (مرحله اول) ناس تا زلزال

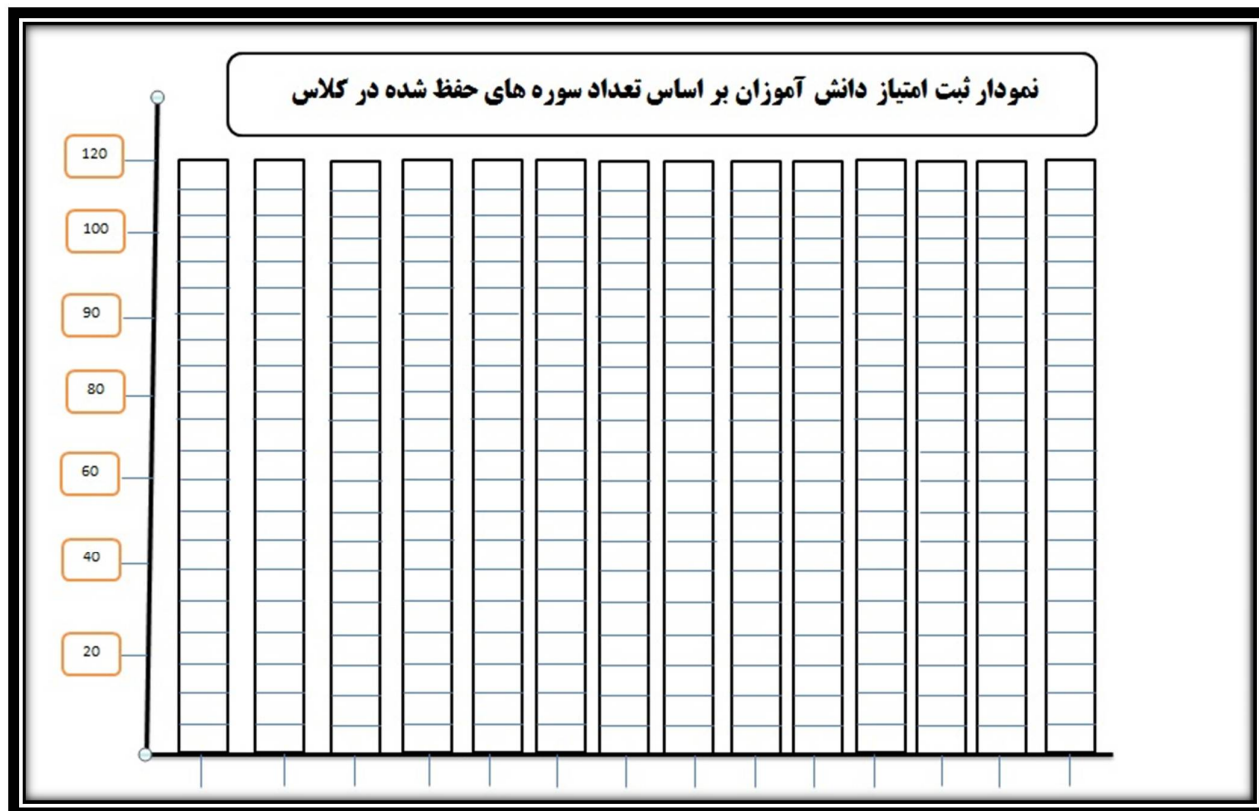
ماه	هفته	روز	حفظ جدید	مرور میان‌مدت	مرور بلندمدت
اول	اول	شنبه	ناس - فلق - توحید	----	----
		یکشنبه	مسد - نصر	مرور ناس	----
		دوشنبه	کافرون - کوثر	مرور فلق و مسد	----
		سه شنبه	ماعون - قریش	مرور کافرون کوثر	----
		چهارشنبه	فیل - همزه	مرور ماعون و قریش	----
	پنجشنبه		تثبیت محفوظات هفته اول		
	جمعه	-----			
	دوم	شنبه	عصر - تکاثر	مرور فیل و همزه	مرور محفوظات هفته اول
		یکشنبه	قارعه	مرور تکاثر	مرور محفوظات هفته اول
		دوشنبه	عادیات	مرور عصر و قارعه	مرور محفوظات هفته اول
سه شنبه		زلزال	مرور عادیات	مرور محفوظات هفته اول	
چهارشنبه			مرور زلزال	مرور محفوظات هفته اول	
پنجشنبه		-----	تثبیت محفوظات هفته دوم		
جمعه	-----	مرور همه محفوظات قبلی			

برنامه حفظ، مرور و تثبیت جزء سی‌ام قرآن کریم (مرحله دوم) طارق تا بینه

ماه	هفته	روز	حفظ جدید	مرور میان‌مدت	مرور بلندمدت
دوم	اول	شنبه	طارق	----	----
		یکشنبه	اعلی	مرور طارق	----
		دوشنبه	غاشیه (1 تا 14)	مرور اعلی	----
		سه شنبه	غاشیه (15 تا آخر)	مرور غاشیه تا 14 و طارق	----
		چهارشنبه	فجر (1 تا 16)	مرور کامل غاشیه و اعلی	----
	پنجشنبه		تثبیت محفوظات هفته اول		
	جمعه				
	دوم	شنبه	فجر (17 تا آخر)	مرور فجر تا 16	مرور محفوظات هفته اول
		یکشنبه	بلد (1 تا 10)	مرور کامل فجر	مرور محفوظات هفته اول
		دوشنبه	بلد (11 تا آخر)	مرور بلد تا 10 و کامل فجر	مرور محفوظات هفته اول
سه شنبه		شمس	مرور کامل بلد	مرور محفوظات هفته اول	
چهارشنبه		لیل	مرور شمس	مرور محفوظات هفته اول	
پنجشنبه			تثبیت محفوظات هفته دوم		
جمعه		مرور همه محفوظات			
سوم	شنبه	انشراح - ضحی	مرور لیل و شمس	مرور محفوظات هفته اول و دوم	
	یکشنبه	علق	مرور انشراح و ضحی	مرور محفوظات هفته اول و دوم	
	دوشنبه	قدر - تین	مرور کامل علق و بلد	مرور محفوظات هفته اول و دوم	
	سه شنبه	بینه (1-5)	مرور قدر و تین و فجر	مرور محفوظات هفته اول و دوم	
	چهارشنبه	بینه (5 تا آخر)	مرور بینه	مرور محفوظات هفته اول و دوم	
	پنجشنبه		تثبیت محفوظات هفته سوم		
جمعه		مرور همه محفوظات			

برنامه حفظ، مرور و تثبیت جزء سیام قرآن کریم (مرحله سوم) نبا تا بروج

ماه	هفته	روز	حفظ جدید	مرور میان مدت	مرور بلندمدت
سوم	اول	شنبه	نبا (1 تا 16)	----	----
		یکشنبه	نبا (17 تا 30)	مرور نبا تا 16	----
		دوشنبه	نبا (31 تا آخر)	مرور نبا تا 30	----
		سه شنبه	-	مرور کامل نبا	----
		چهارشنبه	نازعات (1 تا 15)	مرور کامل نبا	----
		پنجشنبه	تثبیت محفوظات هفته اول		
		جمعه			
	دوم	شنبه	نازعات (16 تا 32)	مرور نازعات تا 15	مرور محفوظات هفته اول
		یکشنبه	نازعات (33 تا آخر)	مرور نازعات از 1 تا 32	مرور محفوظات هفته اول
		دوشنبه	-	مرور کامل نازعات	مرور محفوظات هفته اول
سه شنبه		عبس (1 تا 23)	مرور کامل نازعات و نبا	مرور محفوظات هفته اول	
چهارشنبه		عبس (24 تا آخر)	مرور عبس تا 23	مرور محفوظات هفته اول	
	پنجشنبه	تثبیت محفوظات هفته دوم			
	جمعه	مرور همه محفوظات			
سوم	شنبه	تکویر (1 تا 14)	مرور کامل عبس	مرور محفوظات هفته اول و دوم	
	یکشنبه	تکویر (15 تا آخر)	مرور تکویر تا 14	مرور محفوظات هفته اول و دوم	
	دوشنبه	-	مرور کامل تکویر و عبس	مرور محفوظات هفته اول و دوم	
	سه شنبه	انفطار	مرور کامل عبس	مرور محفوظات هفته اول و دوم	
	چهارشنبه	مطففین (1 تا 17)	مرور کامل انفطار	مرور محفوظات هفته اول و دوم	
	پنجشنبه	تثبیت محفوظات هفته سوم			
	جمعه	مرور همه محفوظات			
چهارم	شنبه	مطففین (18 تا 28)	مرور مطففین تا 17	مرور محفوظات هفته اول، دوم و سوم	
	یکشنبه	مطففین (29 تا آخر)	مرور مطففین تا 28	مرور محفوظات هفته اول، دوم و سوم	
	دوشنبه	-	مرور کامل مطففین	مرور محفوظات هفته اول، دوم و سوم	
	سه شنبه	انشقاق (1 تا 15)	مرور کامل مطففین	مرور محفوظات هفته اول، دوم و سوم	
	چهارشنبه	انشقاق (15 تا آخر)	مرور انشقاق تا 15	مرور محفوظات هفته اول، دوم و سوم	
	پنجشنبه	تثبیت محفوظات هفته چهارم			
	جمعه	مرور همه محفوظات قبلی از مرحله اول تا کنون (نیم جزء دوم جزء سی)			
چهارم پنجم	شنبه	بروج (1 تا 10)	مرور کامل انشقاق و مطففین		
	یکشنبه	بروج (11 تا آخر)	مرور بروج تا 10		
	دوشنبه	-	مرور کامل بروج		
	سه شنبه	-	مرور کامل عبس و تکویر		
	چهارشنبه	-	مرور کامل مطففین و انشقاق		
		پنجشنبه	تثبیت محفوظات هفته		
		جمعه	مرور همه محفوظات قبلی از مرحله اول تا کنون (نیم جزء دوم جزء سی)		

روزهای هفته	حفظ سوره جدید	مرور سوره قبل	مرور کل محفوظات	روزهای هفته	حفظ سوره جدید	مرور سوره قبل	مرور کل محفوظات
شنبه				شنبه			
یکشنبه				یکشنبه			
دوشنبه				دوشنبه			
سه شنبه				سه شنبه			
چهارشنبه				چهارشنبه			
پنج شنبه				پنج شنبه			
جمعه				جمعه			
روزهای هفته	حفظ سوره جدید	مرور سوره قبل	مرور کل محفوظات	روزهای هفته	حفظ سوره جدید	مرور سوره قبل	مرور کل محفوظات
شنبه				شنبه			
یکشنبه				یکشنبه			
دوشنبه				دوشنبه			
سه شنبه				سه شنبه			
چهارشنبه				چهارشنبه			
پنج شنبه				پنج شنبه			
جمعه				جمعه			

نام و نام خانوادگی: .....

والدین عزیز اگر دختر خویم طبق برنامه سوره جدید را حفظ کرد ۴۰ امتیاز اگر سوره قبل را به خوبی مسلط بود ۳۰ امتیاز و اگر با کمک شما محفوظات قبل را مرور نمود ۵۰ امتیاز به او بدهید

فرم داوری طرح حفظ جزء 30 (ویژه مقطع ابتدایی)

نام و نام خانوادگی: اول دوم سوم سوم

نام آموزشگاه: پایه: نام مربی حفظ:

حسن حفظ (80 امتیاز)

ملاحظات	اصلاح محفوظات با کمک داور (-1/5)	حذف آیه یا عبارت (-1/5)	غلط کلمه ای (-2)	غلط اعرابی (-1)	موارد کسر امتیاز
					سوال اول
					سوال دوم
					سوال سوم

تجوید (110 امتیاز)

عدم رعایت لحن عربی (-2)	کشش حرکات کوتاه (هر مورد -1/25)	عدم وقف صحیح در آخر آیه یا عبارت (-1/5)	عدم رعایت مد (هر مورد -1/25)

صوت: (5 امتیاز): ..... لحن (5 امتیاز): .....

امتیاز تشویقی حافظ با ذکر موارد: .....

امتیاز کل دانش آموز: .....

نام و نام خانوادگی داور: امضاء

خلاصه شیوه نامه طرح ملی حفظ جزء 30

برنامه زمانبندی اجرای طرح حفظ جزء 30 در سال تحصیلی 98-99:

طرح حفظ جزء سی ام قرآن کریم به شیوه زیر اجرایی خواهد شد:

مرحله	محور آموزشی	زمانبندی
اول	سوره های ناس تا آخر زلزال	13 مهر تا 15 آذرماه
دوم	سوره های طارق تا آخر بینه	16 آبان تا 30 بهمن
سوم	سوره های نبا تا آخر بروج	1 اسفند تا 15 اردیبهشت

گام های اجرایی:

ردیف	گامها
1	تهیه و بارگذاری طرح پوستر اطلاع رسانی و بنر درب ورودی مدارس مجری برای نصب در درب ورودی مدارس و کلاس های مجری
2	برگزاری جلسات توجیهی و اطلاع رسانی نهضت به همه دانش آموزان و فرهنگیان
3	ثبت مشخصات دانش آموزان و فرهنگیان علاقه مند در سامانه یا اپلیکیشن مربوطه
4	ثبت مشخصات اسامی مجریان نهضت در سامانه / اپلیکیشن مربوطه
5	شركت مجریان طرح در دوره آموزشی - توجیهی برگزار شده توسط معاونت پرورشی و تربیت بدنی ادارات
6	تأمین و توزیع کتابچه و اقلام آموزشی طرح بین مجریان نهضت
7	شروع فرآیند اجرای نهضت بر اساس برنامه زمانبندی ***
8	اجرای آزمون های مستمر مرحله اول و دوم و ثبت نمرات آنان در سامانه / اپلیکیشن مربوطه
9	اخذ آزمون مرحله سوم (پایانی) از دانش آموزان و ثبت نمرات آنان در سامانه / اپلیکیشن مربوطه
10	تأیید نهایی آزمون در سامانه توسط ادارات تابعه بر اساس بازدیدهای انجام شده
12	ارائه گزارش های آماری و تصویری روند اجرای نهضت در سامانه / اپلیکیشن مربوطه
13	صدور گواهینامه حفظ برای دانش آموزان و فرهنگیان حافظ توسط دارالقرآن یا ادارات تابعه منوط به تأیید نهایی ادارات قرآن، عترت و
14	اهدای لوح تقدیر، گواهینامه و هدایای دانش آموزان / فرهنگیان و مجریان برتر

*** تبصره 1 بند 7: آموزگاران می توانند از فرصت زنگ قرآن (بخشی از سه ساعت مصوب آموزشی) زنگ هدیه های آسمانی، زنگ نماز

و... برای آموزش و تحویل محفوظات استفاده نمایند.

*** تبصره 2 بند 7: در مدارس متوسطه دوره اول و دوم مربیان پرورشی یا معاونین پرورشی می توانند از ظرفیت زنگ قرآن، تفکر، زنگ

نماز و ... برای آموزش و تحویل محفوظات استفاده نمایند.

*** تبصره بند 14: تأیید یا صدور گواهی نامه توسط مدیر دارالقرآن یا کارشناسی قرآن، عترت و نماز اداره صورت می گیرد.

شیوه ثبت نام:

1. از طریق سامانه همگام به آدرس <http://hamgam.medu.ir>

جهت دریافت راهنمای تصویری ثبت نام در همگام، اطلاعیه های منوی حفظ جزء 30 ایران پرورشی را مطالعه کنید.

پیشنهادات اجرایی جهت سهولت حفظ و تثبیت:

- قرائت آیات روزانه بصورت همگانی و جمع خوانی در مراسم آغازین

- در هر کلاس قبل از شروع درس پس از ذکر صلوات، تلاوت آیات روزانه را بصورت دسته جمعی؛
- بهره گیری از زمان 30 دقیقه زنگ نماز
- اختصاص یک ساعت از درس قرآن دوره ابتدایی به طرح حفظ جزء سی ام
- **تبصره:** براساس مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش ساعات قرآن در دوره ابتدایی 3 ساعت می باشد.
- طراحی و نصب کاربرد دیواری در کلاس های درس که اسامی دانش آموزان هر کلاس به همراه اسامی سوره های جزء سی ام در آن درج شده باشد، و گروه های همخوانی کلاسی جهت ایجاد فضای رقابتی در بین دانش آموزان
- انتخاب همیار مربی از بین دانش آموزان جهت کنترل و نظارت بر محفوظات دانش آموزان
- تجلیل از دانش آموزان موفق بصورت هفتگی در مراسم آغازین
- برگزاری محافل انس با قرآن با حضور دانش آموزان حافظ خردسال جهت انگیزه بخشی به دانش آموزان

ارزشیابی:

- معلم کلاس بصورت گروهی یا انفرادی از دانش آموزان کلاس خود، سوره یا سوره حفظ شده را تحویل گرفته و برای او امتیاز مکتسبه را در سامانه یا اپلیکیشن ثبت نماید و در آزمون پایانی هم از هر حافظ 2 سؤال 8 سطری از قرآن های رایج 15 سطری (عثمان طه) پرسیده شود؛
1. بهترین حالت برای حفظ قرآن ترتیل خوانی است ولی ارائه محفوظات بصورت فارسی خوانی نیز مورد قبول می باشد.
  2. دانش آموزانی که بتوانند حد نصاب حسن حفظ را کسب نمایند، گواهینامه قبولی در دوره به آنها اهدا خواهد شد.
  3. آزمون مراحل یک و دو بصورت مستمر در دوره ابتدایی توسط معلم کلاسی و در دوره متوسطه توسط مربیان و معاونین پرورشی و معلمین قرآن و... برگزار می شود.
  4. هر دانش آموز می تواند پس از حفظ هر سوره به همکاران مذکور مراجعه و محفوظات خود را ارائه دهد، ممتحن (همکار) پس از ارزیابی محفوظات دانش آموز امتیاز وی را در سامانه و کاربرد مربوطه درج نماید.
  5. پس از پایان دوره نهضت حفظ جزء سی آزمون نهایی برگزار می گردد.
  6. همکاران فرهنگی نیز با مراجعه به دارالقرآن ها و یا معاونت پرورشی و تربیت بدنی ادارات تابعه آزمون خواهند داد.
  7. بنابر درخواست موردی دانش آموزان در پایان هر مرحله گواهی نامه یا لوح تقدیر آن مرحله با امضاء مدیر آموزشگاه اهدا می شود.
  8. برگزاری آزمون توسط معلم کلاس معاونین/ مربیان پرورشی آموزشگاه اخذ شده و نیز کمیته ای متشکل از مدیر دارالقرآن، کارشناس قرآن، عترت و نماز اداره، نماینده مربیان دارالقرآن و نماینده سرگروه های درسی دوره ابتدایی/ سرگروه درسی مربوطه در دوره متوسطه بر اجرای آزمون در مدارس نظارت خواهند داشت.
  9. نمرات دانش آموزان پس از اخذ آزمون می بایست جهت صدور گواهینامه در سامانه مربوطه درج گردد.
- تبصره:** مدیر آموزشگاه می تواند از توان و تخصص اولیاء توانمند برای آموزش و ارزشیابی استفاده نماید.
- تبصره:** استفاده از نیروهایی که در قالب طرح های مختلف از جمله (روحانیون وظیفه، طرح امین، روشنا، ائمه جماعات) بلامانع و مورد تأکید است.

*****

جهت کسب اطلاعات بیشتر به www.iranparvareshi.ir یا کانال های ذیل مراجعه کنید:

<http://sapp.ir/hefzjoz3> •

<http://Eitaa.com/hefzjoz3> •

[@hafezanjoz3](https://www.instagram.com/hafezanjoz3) •